3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1995, ՈՒՐԲԱԹ # 212 (966)

Ազգ

Azg armenian daily

Հայ եւ ռուս մասնագետները գոհ են ՀԱԷԿ-ի անվտանգության ապահովման միջոցառումներից

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Հայաստանի ԱԷԿ-ի էներգետիկ գործարկման առիթով Երեւանում տեղի է ունեցել ընդունման պետական հանձնաժողովի երրորդ նիստը: Ինչպես այսօր Սնարքի թղթակցին հայտնեցին էներգետիկայի նախարարությունում, հայաստանցի եւ ռուսաստանցի մասնագետներից կազմված հանձնաժողովի անդամները գոհ են ատոմակայանի անվտանգության ապահովման նպատակով ձեռնարկված միջոցառումներից: Ենթադրվում է, որ ՀԱԷԿ-ի արտադրելիք էլեկտրաէներգիայի առաջին կիլովատն էներգահամակարգ մուտք կգործի մինչեւ նոյեմբերի կեսերը: ■

Այսօր Երեւանում կբացվի Ֆրանսիայի Հանրապետության դեսպանության նոր շենքը

Այսօր Երեւանում կբացվի Ֆրանսիայի Հանրապետության դեսպանության նոր շենքը, որի հանդիսավոր բացման արարողությանը կմասնակցեն այդ նպատակով Հայաստան ժամանած Ֆրանսիայի եվրոպական գործերով պատասխանատու նախարար Միշել Բառնյեն եւ նրա գլխավորած պատվիրակության անդամները: Բացման արարողությանը ներկա կգտնվեն նաեւ Հայաստանի բարձրաստիճան ղեկավարներ, օտարերկրյա դիվանագետներ, լրագրողներ: ■

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Այսօր Մոսկվայում ԱՊՀ վարչապետների հանդիպում

Այսօր Ռուսաստանի մայրաքաղաքում իր աշխատանքը սկսեց ԱՊՀ երկրների կառավարությունների նախագահների խորհրդի հերթական նիստը, որին մասնակցում է նաեւ Հայաստանի վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի գլխավորած պատվիրակությունը: Ինչպես արդեն հաղորդվել է, նիստում կքննարկվեն մոտ 20 փաստաթղթերի նախագծեր, այդ թվում ԱՊՀ արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկը, քաղաքացիական ավիացիայի բնագավառում համագործակցության, ԱՊՀ միասնական տեղեկատվական դաշտ կազմակերպելու, հակաօդային պաշտպանության, ռազմատեխնիկական ու կոլեկտիվ անվտանգության խնդիրներին նվիրված համաձայնագրեր: Հայաստանի ու Ռուսաստանի նախաձեռնությամբ օրակարգ է մտել բնական գազի տարանցիկ փոխադրման բնագավառում համաձայնեցված քաղաքականություն վարելու վերաբերյալ համաձայնագրի հարցը: Նախատեսվում է քննարկել նաեւ «Միր» միջպետական հեռուստաընկերության հարցը: ■

...Իսկ Քիշնեւում՝ Սեւծովյան երկրների արտգործնախարարների

ՔԻՇՆԵՎ, 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Քիշնեւում բացվեց Սեւծովյան ավազանի երկրների տնտեսական համագործակցության կազմակերպության անդամ երկրների արտգործնախարարների խորհրդակցությունը: Դրա մասնակիցներին ողջույնի խոսքով դիմեց երկրի նախագահ Միրչե Սնեգուրը, որը հույս հայտնեց, թե այս համագործակցությունը կկարողանա օժանդակել անդամ երկրներին լուծել իրենց առաջ ծառացած խնդիրներն ու բարգավաճման ուղին բռնել:

Հանդիպումը նախագահում է Մոլդովայի արտգործնախարար Միխայիլ Պոպովը: Ելույթ ունենալով այստեղ, ՌԴ փոխարտգործնախարար Ալբերտ Չեռնիշովը հայտարարել է, որ Ռուսաստանը լիովին պաշտպանում է այս համագործակցության գործունեությունը: Նա հանդես է եկել անդամ երկրների խորհրդարաններում Առեւտրի եւ համագործակցության Սեւծովյան բանկի ստեղծման մասին համաձայնագրի արագ հաստատման օգտին: Այդ փաստաթուղթն առայժմ հաստատել են միայն Հունաստանն ու Գերմանիան:

Հանդիպմանը մասնակցում են Մոլդովայի եւ Ռումինիայի արտգործնախարարները, ինչպես նաեւ Ալբանիայի, Հայաստանի, Ադրբեջանի, Բուլղարիայի, Վրաստանի, Հունաստանի, Ռուսաստանի, Թուրքիայի եւ Ուկրաինայի փոխարտգործնախարարները: ■

Նոր վարկ Հայաստանին Համաշխարհային բանկից

Շարունակվում է Հայաստանի կառավարության համագործակցությունը Համաշխարհային բանկի հետ: Ներկայումս բանկի պատվիրակությունը ՀԲ Եվրոպայի եւ Միջին Ասիայի վարչության պատասխանատու Ջոնաթան Ուոլթերսի գլխավորությամբ ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությունների հետ համատեղ աշխատանքներ է տանում տնտեսական բարեփոխումների նոր վարկ ձեւավորելու նպատակով: Համաձայն ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայության տեղեկության, վարկը, որ ծրագրվում է տրամադրել 1996 թ. ընթացքում երկու փուլով, 50-60 մլն դոլլար ընդհանուր գումարով, նախատեսվում է էներգետիկ, առեւտրի, սոցիալական, ֆինանսական, կրթության եւ մի շարք այլ ոլորտներում կառուցվածքային բարեփոխումները շարունակելու համար: Տրամադրվելիք վարկին առնչվող խնդիրները քննարկվել են նոյեմբերի 1-ին ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի հետ պատվիրակության աշխատանքային հանդիպման ժամանակ:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

«ԴՐՈ» ԳՈՐԾ

Գեղամ Մանուկյանը հերքում է ՀՅԴ-«Դրո» կապը

ՍԱՍՈՒՆ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Անկուսակցական Գեղամ Մանուկյանը, ինչպես խոստացել էր, նոյեմբերի 2-ի դատական նիստում մանրակրկիտ ու հիմնավոր գնահատականներ տվեց Հրանտ Մարգարյանի ու Արմեն Արծրունու Հայաստանում ունեցած գործունեության, նրանց փոխհարաբերությունների, «Դրո» կառույցի կանոնադրի ստեղծման եւ այլնի մասին, բացատրեց նաեւ Դաշնակցության առնչակցությունն այդ ամենին: Հայտնեց, որ Հ. Մարգարյանին ճանաչում է 1990 թվականից, երբ նա Արցախի ազատագրական պայքարի կազմակերպիչ: Լինելով բարեկամներ, ինքը 91 թ. վերջերից ֆակտիկական որոշ ամփոփումներ է պատրաստել նրա համար, որի ընթացքում էլ մտերմացել էին: Միաժամանակ մտերմիկ փոխհարաբերություն է ունեցել Արծրունու հետ, որը նրա մասնավոր կարողությունները ցանկացել է օգտագործել նախաձեռնած տնտեսական բազում գործընթացներում, սակայն, ըստ Գ. Մանուկյանի, հիմնականում ձախողվում էին: Ընկերական միջավայրում շատ հաճախ են հյուրընկալվել Արծրունու բնակարանում եւ խոսակցության հիմնական թեմաները եղել են ՀՅԴ-ն ու նրա ղեկավար անձինք՝ Հրայր Մարուխյան, Հրանտ Մարգարյան, Վահան Հովհաննիսյան եւ այլք: Մանուկյանի ասելով, այդ խոսակցությունները հեգնական երանգ էին ստանում, որոնց հետ կապված նրա հետ 2 անգամ նազրույց է ունեցել Հրանտ Մարգարյանը եւ զգուշացրել հեռու մնալ Ա. Արծրունուց, որովհետեւ նա «դուրս է եկել իր իրավունքների շրջանակից, ինքնագլխություն է անում եւ բաժանյալ խաղերի մեջ է»: Զգուշացումը Մանուկյանը բնական էր համարում, որովհետեւ այդ ժամանակ ինքը ՀՅԴ «Նիկոլ Աղբալյանի» ուսանողական միության ատենապետն էր, եւ հակակառավարական երեւույթները կարող էին տարածվել ողջ միությունում:

Տես ♦ էջ 2

ԱԶԳ

Ջեյմս Քոլինզ. «Խաղաղության համար ռիսկի դիմելու ժամանակն է»

Ռիչարդ Մորնինգսթար. «ԱՄՆ-ը կշարունակի Հայաստանին մարդասիրական օգնություն տրամադրել»

ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

«Այս պահը շատ հարմար է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման տեսակետից», այս հայտարարությամբ հանդես եկավ ԱՄՆ պետդեպարտամենտի ֆարսողարի հատուկ խորհրդական եւ Եռանկյուն պետությունների գծով ավագ համակարգող Ջեյմս Քոլինզը երեկ ընդունելությունների շարքը տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում: Մինչ այդ, որն Քոլինզը նշեց, թե Երեւանում նրա գլխավորած պատվիրակությունը մի շարք հանդիպումներ է ունեցել հանրապետության բարձրաստիճան ղեկավարության հետ, քննարկելով Մինսկի խմբի շրջանակներում Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման հարցը, ամերիկյան մարդասիրական օգնության զարգացման ծրագրերը, երկկողմ հարաբերությունների եւ «Համագործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրի շրջանակներում համագործակցության հարցերը, ինչպես նաեւ շուկայական հարաբերությունների եւ ժողովրդավարության զարգացման ուղղությամբ տարվող տնտեսական վերակառուցման ծրագրերը: Ըստ որում, բանակցությունների ընթացքում ամերիկյան կողմը նշել է այդ բնագավառում արձանագրված առաջընթացը: Միաժամանակ հաջակերվել է միջին եւ մանր ձեռնարկությունների սեփականաշնորհման ընթացքը եւ կարեւորվել է մասնավոր ձեռնարկների համար անհրաժեշտ օրենսդրական դաշտի առկայությունը: Ամերիկյան կողմը նշել է նաեւ, թե դեմոկրատական զարգացման ընթացքում որեւէ կարեւորություն ունի է տալիս ազատ մամուլին եւ շուկայական հարաբերություններին: Պարոն Քոլինզը հայտարարեց, որ թե շրջանային եւ թե եվրոպական անվտանգության պրոցեսներում Հայաստանի ներգրավումը ամերիկյան կողմը տեսնում է որպես երկկողմ համագործակցության հիմք: «Սակայն, մեր օգնելու հնարավորությունը սահմանափակվում է Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի պատճառով», ասաց նա: Իսկ թե այդ խնդրի լուծման ինչ նոր փուլեր է առաջարկում ամերիկյան կառավարությունը՝ մեր հարցին պատասխանելով Քոլինզը նշեց, որ ներկա պահը ամենահարմար պահն է Լեռնային Ղարաբաղի կոնֆլիկտի կարգավորման ուղղությամբ որոշակի քայլեր անելու տեսանկյունից: Նա նշեց, որ նոր մեթոդ չի բերել, բայց կարեւորեց անցած տարի զինադադարին Բուդապեշտում երկու նախագահների հանդիպումը, որը խթանեց Մինսկի խմբի ընթացքի ակտիվացմանը: Նա հույս հայտնեց, թե այս տարի դեկտեմբերին Բուդապեշտում կայանալիք արտգործնախարարների հանդիպման ժամանակ առաջընթաց կարձանագրվի: Բայց դրա համար կողմերը պետք է շտապեն: «Խաղաղության համար ռիսկի դիմելու ժամանակն է», հայտարարեց պարոն Քոլինզը:

Տես ♦ էջ 2

Հերթական միջադեպը Բաքվի մետրոյում

Նոյեմբերի 2-ի կեսօրին Ադրբեջանի մայրաքաղաքի մետրոպոլիտենում տեղի է ունեցել հերթական միջադեպը: Ինչպես Բաքվից հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցը, գնացքի վագոններից մեկում, առայժմ անհայտ պատճառով, այրվել է խարխային շարժիչը սնուցող ապահովիչը: Ականատեսների վկայությամբ, առաջացել է ծխի հոտ: Խուճապից խուսափելու համար ուղեւորներին հանել են գնացքից, կայարանը ժամանակավորապես փակել են, իսկ վնասված գնացքը ուղարկվել է դեպո՝ տեխզննման: Սա այս շաբաթ արդեն երկրորդ դեպքն է, երբ անհայտ պատճառով այրվում է վագոնի խարխային շարժիչի ապահովիչը:

ԱՐԵՎԵԼՊՐԵՍ

Բաքու. Պետական լեզվի անվանումը դեռ հայտնի չէ

ԲԱՔՈՒ, 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հոկտեմբերի 31-ին ԱՀ գիտությունների ակադեմիայում տեղի է ունեցել պետական լեզվի որոշման հարցին նվիրված խորհրդակցություն: Դրան մասնակցել են Ադրբեջանի նախագահ Հ. Ալիեւը, նախագահական ապարատի ղեկավար աշխատողներ, կառավարության անդամներ, ինչպես նաեւ քաղաքական կուսակցությունների ներկայացուցիչներ: Ինչպես հաղորդում է «Ազերբայջան» թերթը, խորհրդակցությանը ներկա եղած անձանց մեծամասնությունն արտահայտվել է այն բանի օգտին, որ պետական լեզուն կոչվի ադրբեջաներեն: Եղել են նաեւ լեզուն ադրբեջանական թուրքերեն անվանելու առաջարկություններ, եւ միայն երկու հոգի են արտահայտվել թուրքերեն լեզվի օգտին: Արված առաջարկությունները հաշվի առնելով, սահմանադրական հանձնաժողովը վերջնական որոշում կընդունի: ■

Շեւարդնաձե. «Առանց Ռուսաստանի օգնության Աբխազիան չենք ստանա»

ԹԲԻԼԻՍԻ, 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն Ռուսաստանին խնդրել է Վրաստանին օգնել վերականգնելու իշխանությունն Աբխազիայի նկատմամբ: Այդ մասին հաղորդեց «Աստղություն» ռադիոկայանը: Ռուսաստանի հեռուստատեսությանը տված հարցազրույցում Շեւարդնաձեն հայտարարել է, որ առանց Ռուսաստանի օգնության Վրաստանը չի կարողանա վերադարձնել կորցրած շրջանը: Ընդ որում նա արտահայտվել է Վրաստանի տարածքում ռուսական ռազմական հենակետերի պահպանման օգտին: ■

Քրիստոֆերը պահանջեց իշխանությունից հեռացնել Կարաջիչին եւ Մլադիչին

ԱՄՆ-ի Օհայո նահանգում շարունակվում են բանակցությունները Բոսնիայի հակամարտությունը խաղաղ ճանապարհով լուծելու համար: Հակամարտ կողմի ղեկավարները ներկայանալով հանդիպմանը, սկզբից հրաժարվեցին ողջունել մեկը մյուսին եւ միայն ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Քրիստոֆերի առաջարկից հետո սեղմեցին մեկը մյուսի ձեռքը: ԱՄՆ-ի պետքարտուղարը բանակցության մասնակիցներին ներկայացրեց բոսնիական հակամարտության խաղաղ համաձայնության նախագիծը, նրա սահմանադրական եւ տարածքային կառուցվածքի վերաբերյալ առաջարկը, այդ թվում նաեւ շարադրեց Արեւելյան Սլավոնիայի կարգավիճակի որոշման մեխանիզմը: Հենց այս վերջին հարցում առաջացան լուրջ բարդություններ սերբական ու խորվաթական կողմերի միջեւ, եւ թվում էր, թե հարցի լուծումը մնալու փակուղի: Սակայն, բանակցությունների սկզբում Միլոշեւիչի եւ Թուջմանի միջեւ ձեռքբերված համաձայնությունը, ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի ներկայացուցիչ Բյորնի խոսքերով, եղան առաջին լուրջ հույսը, որ խաղաղությունը է ներշնչում: Ինչպես հայտարարեց ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի օգնական Հոլբրուկը, բանակցություններում մեծ մտահոգություն է առաջացնում Բոսնիայի պատվիրակությունը, որը գլխավորում է Ալիա Իզեթբեգովիչը:

Միաժամանակ, ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Քրիստոֆերը ամերիկյան ABC հեռուստաընկերությանը տված հարցազրույցում պահանջեց, որ իշխանությունից հեռացվեն բոսնիական սերբերի առաջնորդ Կարաջիչը եւ զորքերի հրամանատար Մլադիչը: Ինչպես ընդգծեց Քրիստոֆերը, հնարավոր է, որ միջազգային խաղաղարար ուժերը չուղարկվեն Բոսնիա, քանի դեռ իշխանության գլուխ են կանգնած Կարաջիչն ու Մլադիչը:

Ռազմական գործողություններից հետո խաղաղ կյանքը Բոսնիայում կամաց-կամաց մտնում է հունի մեջ: Երեկ, սերբական Սանսկի Մոստ քաղաքի մոտ տեղի ունեցավ գերիների փոխանակում: Բոսնիական կողմը հետ վերադարձրեց 133 սերբ զինվորների, մահմեդական բանակի 21 զորամիավորների եւ 135 խաղաղ բնակչի դիմաց: ■

digitised by A.R.A.R.@

ԱՄՆ

Ջեյմս Քոլինզ. «Խաղաղության համար ռիսկի դիմելու ժամանակն է»

Ռիչարդ Մորնինգսթար. «ԱՄՆ-ը կշարունակի Հայաստանին մարդասիրական օգնության տրամադրել»

Սկիզբը էջ 1

Նրա ասելով, իրեն հասկանալի են թե ղարաբաղցիների անվտանգությունը ապահովելու մասին անհանգստությունը, թե փախստականների վերադառնալու պահանջները:

«Այն ղեկավարները, որոնք պետք է լուծեն այս 2 հարցերը, պետք է գտնեն մի բանաձեւ, որը հնարավորություն կտա մարդկանց վերադառնալ իրենց տները եւ ապրել ապահովության մեջ», ասաց նա եւ նշեց, թե դա կլինի խաղաղական ոչ պաշտոնական որոշում, որն իր անդրադարձը կունենա այդ շրջանի բնակչության վրա:

Խոսելով կասպիական նավթի անցկացման խնդրի մասին, դեսպան Քոլինզը այն միտքը հայտնեց, թե այդ խնդրին թերեւս ավելի շատ կօգնի Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցի լուծումը, իսկ անկայուն վիճակը միայն կխանգարի: ԱՄՆ-ի նորանկախ պետություններին օգնության համար կարգող Ռիչարդ Մորնինգսթարը իր հերթին հայտարարեց, թե Միացյալ Նահանգները կշարունակի Հայաստանին մարդասիրական օգնություն ցուցաբերել անցած տարվա չափով: Միայն 1995թ. սեպտեմբերի 1-ի տվյալներով, որը ԱՄՆ-ում համարվում է ֆինանսական տարեվերջ, Հայաստան է ուղարկվել 141 մլն դոլլարի ընդհանուր օգնություն, որից 123 մլն դոլլարը՝ միայն մարդասիրական: Բայց ինչպես նշեց պրն Մորնինգսթարը, ամերիկյան եւ հայկական կողմերը որոշել են աստիճանաբար կրճատել մարդասիրական օգնությունը եւ անցնել տեխնիկական ավելի երկարատեւ ծրագրերի իրականացմանը, որը կնպաստի տնտեսության զարգացմանը:

Երեւանից ԱՄՆ պատվիրակությունը մեկնեց Բաքու, ուր բանակցությունները կշարունակվեն Ադրբեջանի ղեկավարության հետ:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

ԼՂՀ. Արտոնություններ վերաբնակներին

Օգտվելով տարածաշրջանում տիրապետող զինադադարից, ղարաբաղյան իշխանություններն անհապաղ միջոցներ են ձեռնարկում պատերազմական գործողությունների հետեւանքով ավերված բնակավայրերի վերականգնման ու վերաբնակեցման ուղղությամբ: Այդ ուղղությամբ ԼՂՀ-ի կառավարության ընդունած որոշման մեջ նշվում է, որ մինչեւ 1998 թ. Լեռնային Ղարաբաղում կամավորության սկզբունքով նախատեսվում է վերաբնակեցնել ընդհանուր առմամբ 25 հազար փախստականների: Վերաբնակների կարիքների հոգալու նպատակով հանրապետության կառավարությունը նրանց համար սահմանել է մի շարք արտոնություններ: Մասնավորապես նախատեսվում է միանվագ դրամական օգնություն ցուցաբերել բոլոր վերաբնակներին, փոխհատուցել նոր վայր, նրանց տեղափոխման եւ գույքի փոխադրման տրանսպորտային ծախսերը: Բացի այդ, ԼՂՀ-ում ապրելու ընթացքում ամրագրում են վերաբնակներին Հայաստանում գտնվող տունը, բնակարանը, ներառյալ ժամանակավոր կացարանը, պահպանվում են սեփականաշնորհված եւ տնամերձ հողամասերը, բնակարանային հերթը, ինչպես նաեւ 7 տարի ժամկետով աշխատատեղերը (պաշտոնը) նախկին աշխատավայրում: Սահմանվել են նաեւ որոշ լրացուցիչ արտոնություններ: Այսպես օրինակ, ժամկետային զինվորական ծառայությունն անվարտած վերաբնակներին տրվում է հետագա զինվորական ծառայությունից ազատվելու իրավունք, վճարվում են անչափահաս երեխաներին ամենամսյա նպաստներ, անաշխատունակ փախստականների բոլոր տեսակների կենսաթոշակները: Վերաբնակեցված յուրաքանչյուր ընտանիքի տրամադրվում են երկարաժամկետ վարկեր սոցիալ կենցաղային եւ տնտեսական նպատակներով:

Որոշման համաձայն, ընթացիկ տարում կիրականացվեն 1300 տների ու բնակարանների վերականգնման, էներգամատակարարման եւ ջրամատակարարման համակարգերի նորոգման, առաջնակարգ նշանակության կենցաղային օբյեկտների կառուցման աշխատանքներ:

Ինչպես տեղեկացրեց բռնագաղթված փախստականների եւ մարդասիրական օգնությունների հարցերի գծով ԼՂՀ-ի պետվարչության պետ Լեոնգրոն Ղուլյանը, ընթացիկ տարում ընդունվել եւ ԼՂՀ տարածքում տեղավորվել են 142 ընտանիքներ, 500 հոգի ընդհանուր թվանակով:

Վերաբնակիչների ընտանիքներին վարկեր տրամադրելու համար ԼՂՀ-ի շրջանների վարչակազմերին է փոխանցվել 8 միլիոն 900 հազար դրամ, միանվագ օգնություն ցույց տալու համար՝ 762,4 հազար դրամ: Հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ շինարարական կազմակերպությունների կողմից վերաբնակեցման ենթակա ԼՂՀ բնակավայրերում վերականգնվել են 98 բնակարան՝ 27 միլիոն դրամ ընդհանուր արժողությամբ: Սույն ժամանակներս սպասվում է եւս 30 տների ու բնակարանների ընդունում:

«ԱՍՊԱՐ ԱԳԱՏԼԱՆ»

ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Որտեղի Ստեփանակերտը բարեկարգվի

Ինչպես տեղեկացրեց Ստեփանակերտի ճանապարհաշինարարական եւ բարեկարգման վարչության տնօրեն Սերգեյ Իշխանյանը, 1995թ. 9 ամսվա ընթացքում ԼՂՀ մայրաքաղաքում կատարված աշխատանքների ծավալը հասել է 22 միլիոն 611 հազար դրամի: Անցած տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ այն ավելացել է մոտ 4,5 անգամ: Ընդամենը 49 հոգուց բաղկացած կոլեկտիվը, որից 35-ը բանվորներ են, քանի ու եռանդ չի խնայում առաջադրանքները ժամկետից շուտ կատարելու համար: Բան-վոր ծառայողների աշխատավարձը համեմատած անցյալ տարվա հետ բարձրացվել եւ հասել է 15000 դրամի:

Իհարկե, երբեմն ֆինանսական դժվարությունների ենք հանդիպում, ասաց Ս. Իշխանյանը, բայց դա հիմնականում տեղի է ունենում կատարված աշխատանքների դիմաց առանձին կազմակերպությունների կողմից ժամանակին փողը չփոխանցելու դեպքում: Սակայն կոլեկտիվը պատրաստ է անելու հնարավորը, որպեսզի հանրապետության մայրաքաղաքը գեղեցիկ տեսք ունենա:

«ԱՍՊԱՐ ԱԳԱՏԼԱՆ»

Սկիզբը էջ 1

Նույն բովանդակությամբ մի գրություն էլ նրա հետ ունեցել է ՀՅԴ ԿԿ-ի անդամ Հրայր Կարապետյանը: Իր ասելով, այդ առանձնագրույցի մասին թերեւս չիմանար, եթե ձերբակալության օրը 95 թ. հունվարի 5-ին ԱԱՊՎ պետի առաջին տեղակալ Գուրգեն Եղիազարյանը չհիշեցներ իրեն, ասելով, որ բովանդակությունը վերհիշելու համար ՀՅԴ Հայաստանի շրջանային ժողովին եւ մերժվել են: Հենց երեւական գործի նյութերից մեջբերում անելով, ամբաստանյալը բացատրեց նաեւ «Դրո» կառույցի կանոնագիրը, նպատակներն ու բաժինները, որոնք գաղտնիություն չէին նախատեսում եւ առաջարկն ընդունվելու դեպքում գործելու էր ՀՀ օրենքների շրջանակում: 92 թ. օգոստոսի վերջին այն ուղարկվել է Փարիզում նրան հայտնել է, որ ցանկանում է պետական կառույցների հետ համագործակցած աշխատել Հայ դատի ուղղությամբ: Ավելածին իբրեւ փաստարկ բերելով երեւական գործին կցված նրա նամակներից մեկը (ըստ նախաքննական մարմինների վերցված է Արծրունու գրպանից), Արծրունին Գ. Մանուկյանին նաեւ առաջարկել է Փարիզի վերաբերյալ վերլուծություն

«ԴՐՈ» ԴԱՏ

Գեղամ Մանուկյանը հերքում է ՀՅԴ-«Դրո» կապը

մար կարող է տրամադրել Ամերիկայի փողոցի բացօթյա սրճարանում Հ. Մարգարյանի հետ ունեցած խոսակցության ձայնագրությունը:

Ա. Արծրունու հեղինակությամբ եւ իր օժանդակությամբ «Դրո» կառույցի կանոնադրության ստեղծումը նա պայմանավորեց 92 թ. հանրապետությունում ստեղծված քաղաքական ու տնտեսական ճգնաժամով, երբ լավ առիթ էր ստեղծվել անօրինականությունների տարածման համար: «Այս ֆոնի վրա պետական կառավարական մարմինները եւ որոշ կազմակերպություններ գործարանքներով, կեղծիքներով հարվածում էին ՀՅԴ-ին եւ որոշ գործողություններով փորձում ներքին խմորումներ ստեղծել ՀՅԴ-ում», հայտնեց Գ. Մանուկյանը: Այնուհետեւ ավելացրեց, որ երիտասարդ դաշնակցականներն անհանգստացած էին այդ խնդիրներով եւ բազում գրույցներ, քննարկումներ են ունեցել, որոնց արդյունքում ստեղծվել է կուսակցական կառույցի վերակազմակերպման մի ծրագիր: Կուսակցությունը ցանկանում էին առաջարկել նաեւ ստեղծել արժանահավաս տեղեկությունների հավաքման, կուսակցության առաջարկներ պատրաստող մի կառույց, որոնք ներկայացրել են ընթացող ՀՅԴ ընդհանուր ժողովին եւ ներկայացվել Հրայր Մարուխյանին: Կանոնադրությունը հավանության չի արժանացել: Գ. Մանուկյանը հավաստում է, որ «Դրո» կառույցի կանոնագիրն այդպես էլ մնաց մի խումբ երիտասարդ դաշնակցականների ձեռքի հղացում, մնալով որպես թղթի կտոր: Եվ ընդհանրապես, նրա ասելով, Արծրունու բոլոր առաջարկները կուսակցության կողմից մերժվում էին նրա հնարավորությունների նկատմամբ ունեցած կասկածի պատճառով: Իսկ մերժողների հանդեպ Արծրունին դառնում էր ընդդիմություն:

Խոսելով Արծրունու ձեռնարկած բազում հրատարակչական գործերից, հայտնեց, որ նրանցից իրականացվել է միայն մեկը՝ Շողեր Մաթեւոսյանի «Օգոստոս» հրատարակչությունում տպագրված «Բիզնես» տեղեկատուն: Արծրունու աշխատակիցներից շատերը եղել են ԱԱՊՎ-ի ու ՀՀՇ-ի աշխատակիցներ: Հայտնեց, որ Արծրունին մտերիմ է եղել ԱԱՊՎ պետի նախկին տեղակալ Աշոտ Դաբաղյանի եւ անվտանգության մարմիններից մի բարձրաստիճան պաշտոնյայի հետ, որի անունը չցանկացավ տալ: Արծրունին ներ պատրաստել իրենց համար, ինչպես նաեւ իր միջոցով օգտվել Հ. Մարգարյանի արխիվում եղած ազդեցիկ նյութերից: Սակայն խնդրելով այդ ամենը զատել մի պահել Հ. Մարգարյանից եւ Վահան Հովհաննիսյանից: Արծրունու հետ չհամագործակցելու հանգամանքը Գ. Մանուկյանը բացատրեց կուսակցությունից զատ գործունեություն ծավալելով, սակայն հրաժարականի մասին չի կարողացել հայտնել նրան: Պատճառը Արծրունու Երեւանից բացակայելն է լինում, սակայն գործի նյութերին ծանոթանալիս Մանուկյանը պարզում է, որ նա այդ ժամանակահատվածում եղել է Երեւանում, բայց չի ցանկացել հանդիպել իրեն: Այնուամենայնիվ, Արծրունու ընկերներից մեկը՝ Վահե Թաշճյանը, իրեն մի փաթեթ է բերում ծանոթանալու համար: Ծածկագրերով գրված գնկույցներից ու «Քերոբի» փաթեթից ինքը ոչինչ չի հասկանում եւ յուրը էլ չի վերաբերվում: «Քերոբի» ով լինելն իմացել է մեկուսարանում, սակայն զարմացած էր, թե ՆԳՆ-ն ինչու չի հարցնում, թե ինչպես է իմացել: Գ. Մանուկյանն այսօր կշարունակի իր ցուցմունքները:

ԵՐԵՎԱՆ

Գեւորգ Զահուկյանը Հայերենի բարձրագույն խորհրդի նախագահ

Օրերս տեղի ունեցած ՀՀ լեզվի պետական տեսչության առընթեր հայերենի բարձրագույն խորհրդի 2-րդ նիստում խորհրդի նախագահ ընտրվեց ակադեմիկոս Գեւորգ Զահուկյանը, փոխնախագահ՝ լեզվի պետական տեսչության լեզվաշինության վարչության պետ Արտեմ Սարգսյանը, գիտական քարտուղար՝ Հովհաննես Բարսեղյանը:

Խորհրդից ստացված տեղեկությունների համաձայն, հասարակական կարգով գործող նման խորհրդակցական մարմինը կստեղծվի ՀՀ լեզվի պետական տեսչության գիտական խորհրդի դերը, շարունակում 1994 թ. լուծարված տերմինաբանական պետական հանձնաժողովի գործառույթները:

ԵՏ

Փողոցը մաքրել են՝ խաչմերուկը... խցանելու համար

Իսահակյան եւ Տերյան փողոցների խաչմերուկն արդեն երկու շաբաթ է, ինչ խցանվել է, որովհետեւ Իսահակյան փողոցի Տերյան-Աբովյան հատվածը քաղաքային իշխանությունները մաքրել են ավտոբուսներից ու երթուղային տաքսիներից, որոնք շրջելով վերոհիշյալ խաչմերուկ, որը դժվար են անցնում եւ հետեւանքը Տերյան փողոցով վերումար անդ ավտոմեքենաները:

ԱՐՍԵՆ ԳՐԵՍ

Խաղողի այգիները զանգվածաբար հատվում են

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Հանրապետության դաշտավայրային շրջաններում տագնապալի ծավալներ են ընդունում խաղողի այգիների մասսայական հատումները: Առաջին հերթին դա պայմանավորված է այս տարի բերքի մթերման ցածր գներով, որոնք մի խանի անգամ զիջում են շուկայականին: Բարձր հարկերի պայմաններում այգեգործները չեն կարողանում ապահովել անհրաժեշտ եկամուտը: Փոխարենը նրանք պատրաստվում են եկող տարի

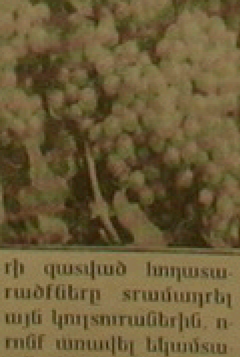

գարի գալված հողատարածքները տրամադրել այն կուլտուրաներին, որոնք առավել եկամտաբեր են ու հետ մեկ տարի: Նախապատվությունը տրվում է հացահատիկին եւ կերային կուլտուրաներին:

Օրերս հրապարակված կառավարության որոշումն այն մասին, որ խաղողագործները 1996 թվից 50 տոկոսով ազատվելու են հարկից, գյուղացիների կողմից դիտվում է որպես ուշացված քայլ, որը դժվար թե կարողանա բերեր նրանց հույսը: Միակ մխիթարությունը թերեւս այն է, որ այդ տնտեսությունները այս ձմռանը մասամբ ապահովված կլինեն վառելափայտով:

ԼԻԲԵՐԱԼ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է 1991-ից
Կառավարիչ եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ձեռքը եւ ստորագրեց ՊԱՎԵԼ ՂԱԼԱՄՔԵԱՆ
Apple Macintosh համակարգչային սարքավորումները «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Ազգ

տեղական

ԳՈՐԾՈՒՂՈՒՄ

ՀՕՖ-ը Լոռիում ազգանպաստ գործունեություն է ծավալել

Հայկական հրաշքը

Առաջին կանգառը Տաշիր քաղաքում էր, որտեղ ականատես եղանք 1994 թ. հունվարի 28-ին արձանագրված հայկական հրաշքին, որին ջերմությամբ եւ հպարտությամբ արձագանքեց ժամանակի հայ մամուլը: Իսկ հրաշքը խարսյ-

Հոկտեմբերի վերջին օրը Հայ առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ-ի Արեւելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդի ամենահագեցած աշխատանքային օրերից մեկն էր: Նախատեսվում էր Տաշիրում օգնության ծանրոցներ հանձնել բազմազավակ մի ընտանիքի, արեւային էլեկտրակայաններ տեղադրել Ստեփանավանի սեյսմիկ կայանում, այցելել շրջանի առողջարանական գիշերօթիկ դպրոցի օժանդակ տնտեսություն: Հագեցած օր էր սպասվում նաեւ լրագրողների համար: Այդ իսկ պատճառով ուղեւորությունը սկսվեց առավոտյան ժամը 6-ից:

պապակեղ ջուր հայ մանուկներն են Տարոնը, Լիանման, Ալեքսեյը եւ Մարսելը, որոնք լույս աշխարհ են եկել միասին, որպես հայ ցեղի գենետիկական շարունակականության եւ հարատեւման խորհրդանիշ:

– Երբ վերջերս այցելում էի բերում, ջերմ ցանկություն ունեցա իմանալու ինչպե՞ս են աճում երեխաները, մեծացե՞լ են, առո՞ղջ են, ասում է ՀՕՖ-ի տեղեկատվական ծառայության ղեկավար Գեւորգ Նազարյանը: Այդպես մեր կազմակերպությունում ծնվեց մանուկների ծնողներին հանդիպելու, նյութական աջակցություն ցուցաբերելու գաղափարը:

Իսկ փոքրիկների ծնողների Լենա Քերոբյանի եւ Յուրա Առաքելյանի համար ամենաէականը ուշադրությունը եւ հոգատար վերաբերմունքն է, այլ ոչ թե ցուցաբերված օգնության (վիտամիններ, խաղալիքներ, հագուստ) նյութական արժողությունը: Մինչդեռ բազմազավակ ընտանիքը ոչ միշտ է արժանացել նման վերաբերմունքի: Ակզբում բոլորը ոգեւորվել են հայ տիկնոջ ազգային սխրագործությամբ, այնուհետեւ կարծես թե մոռացել են ընտանիքին, որն ապրում է Տաշիր շրջկենտրոնի ծայրամասային բնակարանի մի խոնավ բնակարանում: Լենայի երկու դիմում-խնդրանքներից հետո շրջգործկոմն ընտանիքին հատկացրել է 3 սենյականոց բնակարան բարձրահարկ շենքում, որը սակայն քաղաքի ծայրամասում է եւ միանգամայն անբնակելի:

Երբ լրացավ երեխաների 6 ամիսը, մայրը, որը շատ օգնության ներքաղաքի բժիշկ է, կարիքից դրդված անցավ աշխատանքի:

Ծննդյան օրից մանուկներին առաջին օգնությունը ցուցաբերել է «Լենսեյ» ընկերությունը, որը նրանց մինչեւ 9 ամիսը լրանալը ամսական հատկացրել է հազարական դրամ, իսկ 9 ամսականում կենել եւ չորսին էլ նվիրել ոսկյա խաչեր, այլ ընծաներ: Այնուհետեւ «Լենսեյը» լռել է:

Տաշիրի շրջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեի որոշմամբ ծնողներին նշանակվել է համեստ նպաստ, հանրապետության նախագահի աշխատավարձի 1,5-ի չափով, այսինքն ամեն մի երեխային ամսական 810 դրամ: Այդ գումարը սակայն, ընտանիքին հանձնվել է երեխաների մեկ տարին լրանալուց անց (64 հազար դրամ): Սոցիալական ապահովության բաժնի վարիչ Վլադիմիր Հակոբյանի վկայությամբ, ազգին միանգամից 4 զավակ պարգեւած ընտանիքին օգնելը յուրաքանչյուր հայի խղճի եւ պատվի գործն է: Իսկ մենք համոզված ենք, որ այսուհետեւ էլ կգտնվեն ազգային հպարտությամբ լեցուն հայ բարերարներ, որոնք չեն անտեսի հայկական հրաշքը եւ հոգածությամբ կշրջապատեն բազմազավակ ընտանիքին:

Դպրոց, որը ձգտում է խնքն իրեն կերակրել

Լոռվա գեղատեսիլ բնաշխարհի մի անկյունում ծվարած Ստեփանավանի շրջանի թիվ 21 առողջարանական գիշերօթիկ դպրոցը հիմնադրվել է 1966 թ.-ին: Այստեղ հիմնականում ուսանել են նախնական թոքաբորբային հիվանդություններ ունեցող 500–600 երեխաներ, որոնց բուժկյա նոյատակով դպրոցի բուժանձնակազմն իրականացրել է հատուկ ծրագիր: Թեղես ավերիչ երկրաշարժը մեծ վնաս հասցրեց դպրոցի շենքին, այնուամենայնիվ, Ստեփանավանի քաղխորհրդի միջնորդությամբ եւ կրթօջախի կոլեկտիվի ջանքերով դպրոցը վերականգնվեց վրաններում: Այժմ այն տեղավորված է փայտե եւ երկաթե վագոն-տնակներում:

1994-ից ՀՕՖ-ը սկսեց մարդասիրական գործունեություն ծավալել դպրոցում: Այդ գործունեության առաջին մարմնավորումը օժանդակ տնտեսություն ստեղծելու գաղափարն էր, որի նպատակը դպրոցին ոչ միայն սննդամթերքով ապահովելն էր, այլեւ աշակերտներին հողին կապելը, գյուղատնտեսական աշխատանքներին ծանոթացնելը: ՀՕՖ-ը գնեց 2 կով, 8 խոզ, 15 բադ եւ սագ, շրջակա լճակներում բնակեցրեց կարպ տեսակի 20 հազար ձուկ: Կազմակերպությունն օգնեց կենդանիների կերի ձեռքբերման հարցում: Ներկայումս դրանց բազմանալու հետ կապված մեծացվում է գոմը: Նախատեսվում է զբաղվել նաեւ հավաբուծությամբ եւ ճագարաբուծությամբ:

Այս տարի դպրոցը ՀՕՖ-ի տրամադրած կարտոֆիլի 400 կգ սերմացուին ավելացրել է եւս 400-ը եւ բերքահավաքի ընթացքում ստացել 1 տոննա 600 կգ կարտոֆիլ: Հողագործական աշխատանքներին ակտիվորեն մասնակցում են նաեւ դպրոցի աշակերտները, որոնց ուսուցանում է Մոսկվայի գյուղատնտեսական ակադեմիայի շրջանավարտ ուսուցիչներից մեկը:

– Հիմա մեր ուժերով կարողանում ենք բավարարել սննդամթերքի մեր կարիքների 20–30 տոկոսը, ասում է դպրոցի տնօրեն Գագիկ Ստեփանյանը, այս տարի ՀՕՖ-ը եւս 2 տոննա կարտոֆիլի սերմացու կտա, ճանի որ ավելացրել ենք ցանքատարածությունները: Բացի այդ, քաղաքային իշխանությունները խոստացել են մեզ տրամադրել եւս 5–6 հեկտար լրացուցիչ հողատարածք անասնակեր աճեցնելու համար: Այդ դեպքում դպրոցը հնարավորություն կունենա ցանել նաեւ ցորեն, ստեղծել հացի փոքրիկ փուռ եւ ունենալ սեփական հաց:

Ներկայումս գիշերօթիկն ունի 225 աշակերտ: Ամեն օր ընդունելության խնդրանքով տնօրենություն են դիմում ծնողներ (հատկապես փախստական երեխաների), որոնց, սակայն, ընդառաջելու հնարավորություն առայժմ չկա, ճանի որ շենքային պայմաններ էլ չկան: Սակայն մեկ ամիս հետո դպրոցը կունենա լավ կահավորված ճաշարանի շենք (այն ավերել էր երկրաշարժը, իսկ հիմա ամրացվում է), որի երկրորդ հարկում կլինեն ննջասենյակներ 100 մահճակալի համար: Ճաշարանը տակառացումով կառուցելու է նոր ուսումնական մասնաշենքին:

Դպրոցն իր մարդասիրական առաքելությամբ, բացի ՀՕՖ-ից գրավել է մի շարք միջազգային, ինչպես նաեւ սփյուռքահայ կազմակերպությունների, այդ թվում ֆրանսիական «Էյդիկիր» բարեգործականի, Միջազգային կարմիր խաչի, բրիտանական մի բարեգործականի, ԱՄՆ-ի Հայ առաքելական եկեղեցու տիկնանց միության ուշադրությունը, որոնք օգնել եւ խոստանում են հետայսու էլ օժանդակել կրթական առողջարանական հաստատության բարգավաճմանը:

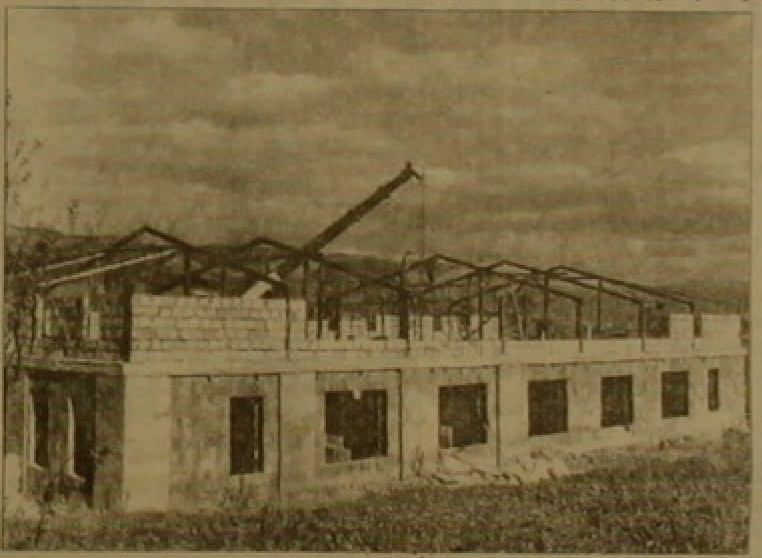

Արեւային էլեկտրակայանները կնպաստեն Ստեփանավանի սեյսմիկ դիտակայանի անխափան աշխատանքին

ՀՕՖ-ը կազմել է զարգացման երկկողմանի ծրագիր, որով նպատակ ունի աջակցել Հայաստանում արեւային էլեկտրակայանների արտադրությանը: Դրանցից յուրաքանչյուրն ունի 200–250 ամերիկյան դոլլարի արժողություն (ի դեպ, միջազգային գներից ավելի էժան): Երրորդ տարին հնարավորություն կընձեռեն հաստատությանը: Ծրագրի երկրորդ փուլով նախատեսվում է եւս 36 էլեկտրակայան տեղադրել Հայաստանի հյուսիսային շրջանների 14 դիտակայաններում: Երբ հաշվի առնենք այն հանգամանքը, որ դրանք մեծ մասամբ գտնվում են բնակավայրերից բավականին մեծ հեռավորության վրա եւ հաճախ զրկված են կանոնավոր էլեկտրամատակարարումից, ապա արեւային էլեկտրակայանների տեղադրումը իդեալական տարբերակ կարելի է համարել սեյսմիկ դիտակայանների աշխատանքների համար (երբ, իհարկե, արեւային էլեկտրաէներգիային գիշերվա ժամերին ավելացվի նաեւ ռեզերվային էներգամատակարարումը):

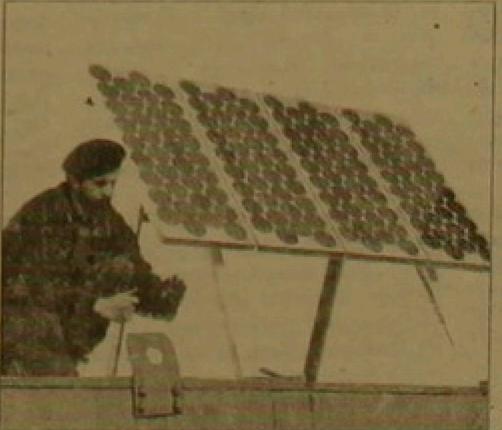

թյան զարգացմանը եւ սեյսմիկ պաշտպանության աշխատանքներին: Էլեկտրակայանների արտադրում է «Կոնտակտ Ա» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը: Դրանցից առաջինը ՀՕՖ-ն այդ օրը Ստեփանավանի սեյսմիկ կայանում տեղադրեց արեւային ջրով է լիցքավորվում, որոնք գերեկվա ժամերին անխափան աշխա-

[illegible]

ՁԵՐՄՈՒԿ

Մի առողջարան էլ դարձավ շուրջտարյա

Ջերմուկը կմնի՞ արդյոք իր բնականոն ընթացքի մեջ: Այս հարցը հուզում է շատերին, ովքեր նախկին շրջափակումները գեթ մեկ անգամ եղել են առողջարանային այդ գեղատեսիլ վայրում:

Առողջարանային քաղաքի սանատորիաները, որ մեծ դժվարությամբ դարձել էին շուրջտարյա, կրկին դարձան սեզոնային: Միակ բացառությունը Հայաստանի առողջապահության նախարարության 4-րդ բուժվարչության սանատորիան էր, այն էլ ամռան 2-3 ամսվանից բացի ամբողջ տարին գործում էր թերբեռնվածությամբ: Հիմա այդ բուժական կենտրոնը չնայած սանատորիական ուղեգրերի թանկությանը, տարին բոլոր գործում է նորմալ բեռնվածությամբ:

Բարեհաջող ընթացք ունեցավ նաեւ քաղաքի Մոր ու մանկան «Ջերմուկ» առողջարանը շուրջտարյա դարձնելու փորձը: Այս տարվա օգոստոսին առողջարանում արդեն բոլոր տեղերը զբաղված էին, իսկ պահանջարկը, ցանկացողների թիվը շատ էր: Ինքնաստեղծ փորձան սկզբունքով եկողներն սպասում էին, որ տեղ ազատվի: Վերջին հինգ տարում այս առողջարանում նման հոսք չէր եղել: Ասացին, որ մեկ տարի առաջ նոր տնօրեն է նշանակվել, եւ այդ կարճ ժամանակում բարելավվել են առողջարանի պայմանները եւ բուժսպասարկման գործը:

Մոր եւ մանկան «Ջերմուկ» առողջարանի տնօրեն, գլխավոր բժիշկ Հակոբ Հակոբյանի ջանքերով առողջարանում ստեղծվել է ավտոնոմ ջեռուցման համակարգ, որը հնարավորություն է տալիս նորմալ ջերմություն ապահովել շենքում, եւ առողջարանը առաջիկա պես դարձնել շուրջտարյա: Վերականգնվել է առողջարանի ծմեռային այգին, որ պահանջում էր հսկայական աշխատանք: Բավական է ասել, որ այգու ապակյա ծածկը վերականգնելու համար ձեռք է բերվել 240 քառակուսի մետր բարձրորակ ապակի: Հիմա դիտողին հիացմունք է պատճառում ավելի քան 450 քառակուսի մետր տարածք ունեցող այգին ու վարդանոցը:

Առողջարանի շենքը տարին բոլոր տաք ջուր ունի: Կատարվել են ընթացիկ վերանորոգումներ: Ձեռք է բերվել շարժական էլեկտրակայան, որը հնարավորություն է տալիս վթարային անջատումների ժամանակ միացնել լուսանքը, լուսավորել առողջարանը եւ էներգիա տալ խոհանոցին, բուժսպասարկման կաբինետներին:

Անցյալ տարվա հուլիս, օգոստոս ամիսներին եւ սեպտեմբերի առաջին կեսին առողջարանում բուժվել է 400 հիվանդ: Այս տարի սեզոնն սկսվել է հուլիսի 1-ից, օգոստոսի 17-ի դրությամբ առողջարանում բուժվել է 570 հիվանդ: Սա իրավունք է տալիս ասելու, որ առողջարանը կշարունակի լրիվ ծանրաբեռնվածությամբ աշխատել նաեւ ձմռան ամիսներին:

Ժամանակին մտածել են նաեւ դպրոցահասակ երեխաների ուսման մասին: Օգոստոսի 20-ին արդեն նախապատրաստված էին դասասենյակները, որ սեպտեմբերի 1-ից բուժման եկած դպրոցահասակ երեխաները դասերն սկսեն առողջարանի դպրոցում՝ ուր ամյա՝ դասընթացով: Այդ նույն երեխաները բոլոր դպրոցեղուրանները կստանան տեղում՝ առողջարանի շենքում:

[illegible]

■ *Իջեւան. «Խաղաղված» սահմանին: Հյուսիս-արեւելյան շրջանների հովիտներում աշնանային տաք օրեր են, անտառներում՝ տերեւաթափ, իսկ Իջեւան քաղաքի հարավային մասի հարեւանությամբ Աղստեւ գետի ափին ծաղկել է սանձենին: Կարծես է նկատված, որ բնության նման երեւույթ լինում է մեզին կարիքսանդրություններից հետո: Այս տարի ապրիլին եւ մայիսին, ամառ ձմռանը: Հնարավոր է այս ամսում խաղաղ սահմանում մայիսին կլինի ծաղկել վրացական կողմից ոչ քիչ «խաղաղված» ժամանակից շատ բաղադրած եւ ծաղկում են նաեւ դեղատու այլ ծառեր:* Ռ. Ս.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հ՜նչ ուրախություն, ինչ բերկրություն ես զգում, երբ օտար, անծանոթ բազմության մեջ գտնում ես հետդ քո մայրենի լեզվով խոսողների:

Այդ ուրախությունն ու բերկրությունն անգամ, ձեռքս առնելով Հովիկ Հովհյանի բանաստեղծությունների հերթական «Աստղագուշակ» գրքույկը. հասկանալի հայերեն, բերանի մեջ, զգացումներ խառնիկ ու ջինջ գրագիտության օրենքներ չանտեսված, մեծատառ մեծատառով, փոխատառ փոխատառով, կետադրական նշաններ չխառնափոխված: Ոչինչ կամայական, ոչինչ անտրամաբանական: Չկան դատարկ տողեր, որոնց մեջ պարտավոր ես միշտ որոնել, չգտնել վերադարձ, և զգույշ լ «բազմակողմ մեկ է» ասելու փոխարեն:

Հեծվոր անցեր, եկեք անցեք
Իմ կարոտի բաց լեռներով.
Պուտպուտ լուռ, առու բացեք
Արտիս կապույտ կուժ-կողերով:
Մեր գիշերներ, զարդ անցեք
Երազներիս կամուրջներով...
(էջ 47)

փած: Համոզված եմ, որ այդպես կլինի նաև այժմ, ով էլ ծաղկաքաղ անելու համար մտնի Հովիկ Հովհյանի բանաստեղծական աշխարհը: Եվ, այնուամենայնիվ, ոչ մեկին չի հաջողվի այն պատկերացումը տալ, ինչ պատկերացում կստանա անձամբ այնտեղ մտնողը: Մենք և կենք սրբազան մատյանների մի հանդես, ոգեղենը առարկայացած, առարկայականը ոգեղենացված... Եվ, համոզված եմ, ինձպես կլինեք, ինչպես հավասարապես եկեղեցուց բռնած այնտեղ փափկ մոմերի կողքին իր մոմը: Բանաստեղծական ամեն մի աշխարհ Աստվածաշունչ մատյան չէ, ի՞նչ է, որ առանձնանում է բերելով նրա ստեղծողի հետ:

Տարիներ առաջ մեր հայրենակից, ֆրանսահայ բանաստեղծ Ռուբեն Մելիքը, երբ առաջին անգամ Հայաստան եկավ, զարմացել էր, որ այստեղ, մեզ մոտ, Հայաստան փոքրիկ աշխարհում, մեծ տաղանդավոր տասնյակ, երևի նաև հարյուր հազար, բանաստեղծական ժողովածուներ են լույս տեսնում, խոսում են, տպագրվում են, մինչդեռ, ասաց, իսաժրիր է, ոչ հասկանալի: Բավարարվում ենք նրանով, որ գրում ու հավաքվում, կարդում ենք միմյանց, խրախուսում իրար»:

Բախտավոր երկիր, բախտավոր ժողովուրդ, բախտավոր գրողներ, որոնք հասել են մի վիճակի, որ այլևս ազգային ու հասարակական ցավեր չունեն, գրողը պարտք չունի ժողովրդին տալու, կարող է Օլիմպոսի գագաթին, Բախոսի կողքին բազմած, առավոտից երեկո գինի խմել, գինը ճանկել օլիմպոսական խաղերում և գիշերները երջանիկ քուն մտնել, մանկան նման հանգիստ ու անխռով:

Աշխարհի նորագույն բանաստեղծության մասին պատկեր իրավունք չեն տալիս ոչ մեզանում եղած նրա հետևորդները, ոչ էլ կատարված թարգմանությունները: Մի նոր «Շիլլերի կապանավորը» չի եկել հաստատել մեր գրական անդաստանում և դարձել մերը: Բայց անտարակույս է, որ իրենց ժամանակակից մեծերի հետ, Շիրազը, Պարույր Սևակը, Համո Սահյանն ու վերջիններիս նման ճանաչման հասած իրենց

գնացող ժողովուրդ չենք: Առաջին գիր ստեղծողներից եղանք, ինչու չէ նույն նրանից առաջին հրաժարվողներից այն մեր նման, որը շատ ցավում է որ առաջ մանկանը կարդալ կտրել: Այդ անելու համար ժամանակն էլ շատ նպաստավոր է. գիրքը գրվում է անգամ բույր ու բանաձև, տպագրիչը դարձել է անցյալի հուշ, անցյալի հուշ են դարձել գրական մամուլը, գրական մրցույթը, գրական կյանքը. Գրողների միությունը, որի անունը կա, անունով չկա: Նոր առաջադրանքներ պե՞տք են: Ամիսներ ի վեր հայտնի էր, որ նախապատրաստված է Գրողների միության պլենումը, որ պետք է ճանաչման գրվեր, վերլուծվեր և հանրագումարի բերվեր գրական աշխարհ արված տարիների հունձքը, ոչ ավել, ոչ պակաս, սկսած 1987 թվից: Պլենումը իրոք հրավիրվեց, մինչև խոլ միության նախագահը հավաքը պատշաճ բազմաթիվ խոսք ասաց, ճիշտ է առարկայական, բայց արդարացավ, ասաց, որ ինքը անունները չի տալիս, չի խառնվում հարցի մեջ, քանի որ լուս ժամերի, այդ անելու են գնահատողները, այն է գրական համբավաճառների նախագահները: Նա խոսքն ավարտեց ու համեստավարություն նստեց, իսկ գրական համբավաճառների նախագահները, բոլորը մի մարդու նման հրաժարվեցին հանդես գալ, հայտարարելով, որ այդ անելու պատրաստ չեն: Գրական ղեկավարությունը ցփորվեց: Անհավանա՞ր զգա՞ց: Անհնարին: Հետևյալ օրը «Գրական թերթի» մի համար մեջտեղ ընկավ «համբավանորեն լուսաբանելով պլենումի աշխատանքները»: Ի՞նչ ասել: Թող ես փչում, բայց ո՞ւմ աչքերին:

«Այծյամների շքերթը...»

Կամուրջներ, որոնք կամարում են երկիր ու երկինք, արտեր ու առտեր, դարը վարկյանին, անցած հեռացած նախնիներ բերում գետնում փոխել գեղատեսակի խորհրդանիշ մեջ ամբողջացնում տեղի պատկերը... Առասպելների երկիր, առասպելական մարդիկ, առասպելական փոխակերպումներ, հոգնած հնձվորներ նախնյաց ոգով ճամփաներ, որ քար են կտրել, խաչիքն զգել պաստերի մեջ (էջ 29): «Բացված ակոսով դարերը հոսել, գյուղեր են դառել ժայռերի վրա» (էջ 18): «Կայծակը դղրդալ քարի բիլուրին, քարի մեջ հնած դարերն արթնացրել» (էջ 21): «Կարեր անխոս գնում են ու ես գալիս, մեր հարազատ աշունները չեն դեղնում» (էջ 25): «Այծյամների շքերթ» (էջ 25): Բոցի հարայծ ժայռից կախված մասունքի: Եվ ձի՛եր, ձի՛եր, ձի՛եր, հանու գետեր խմող ձիեր, քարի խորքից բխող ձիեր, քարի պես լուռ, խոհեմ ձիեր, հրասանը վառող ձիեր, քարե հետքերը բոցող ձիեր: «Ձին արև է, ենջում, ձին արևի բերկրանք, ձին աստղերի շուշան, ձին խոխոջող առվակ» (էջ 61): «Ձիերն իջան մեռած ձորը, բներ առան ճախրեցին, երամերում անցան ձորով...» (էջ 45): Արևը եկ է ոսկեկող, որ ցոլք է կայծում լեռան ոտքն ի վեր, եղը ոսկեկող, գինին կարաս է, եղը ոսկեկող, անբիծ սարդին է (էջ 41): «Լեռների մեջ քին կարմրեցին անդեր ամեն մի անդր ծաղկաղոր նախշուն» (էջ 65): «Զանգերը խոհեմ լռել են վաղուց, լուերը բռել, աստղեր են դառել, ամեն մի աստղ, գիշեր դեռ մանկոց, հաճախ է իր զղանգը առել» (էջ 69): «Վանքն խմ տան է, բայց միջին փոխը մենակ երկինքի տակ... գնում ծնկած կամարի տակ» (էջ 18): «Հեռաստաններ հեկյալ աշուն, հողում հողերի նետք աշուն, հեռավոր ու երազ աշուն, ես քո ծառն եմ մերկացող» (77): «Ես ո՞ր ճամփին ինձ բաղեցի չհնացա, հեռվում ես ինձ հանդիպեցի ու անցա...» (65): Կարող եմ ծաղկաքաղը շարունակել, բանաստեղծություններ կան, որ կուզենայի ամբողջությամբ մեջ բերել, ինչպես օրինակ «Բանաստեղծության գրված մեկնելուց առաջ»-ը: Բայց դարձյալ բերի կրկներ պատկերը այն ծաղկաբույլ, որտեղից կատարում եմ ծաղկաքաղը: Այդ դաշտում ծաղկաքաղ կատարող ամեն ով, բնականաբար, կկրկնի իր ծաղկեփնջով, որ նման չի լինի ինքն մին: Անհն անգամ, երբ ընկերներով [illegible]

րենց մոտ Ֆրանսիայի նման երկրում, դասականները անգամ մի քանի հարյուր օրինակ են տպագրվում և վաճառվում դժվարությամբ: Բազմանք, Հյուգոյի հայրենիքում այդքան նվազե՞լ էր հետաքրքրությունը գրականության նկատմամբ: «Գրողնե՞րն են եղել բերել ժողովրդից, թե՞ ժողովուրդը գրողներից»: «Ժամանակներն ուրիշ են, ժողովուրդն էլ ուրիշ է, ասաց, ուրիշ են և գրողները»: «Իսկ մեզ մոտ, լա՞վ է այդ, թե՞ վատ, որ ինչպես առաջ ներում Աբովյանի, Նալբանդյանի, Պատկանյանի, Րաֆֆու ժամանակներում, այնպես էլ այսօր, ազգային ու հասարակական կյանքի վրա մեծ է գրականության, արվեստների, ողջ մշակույթի ազդեցությունը: Թատրոնների ու համերգասրահների տոմսարկղերի առջև մեծատարես հերթեր են: Համոզված եմ ինչպե՞ս է կլանում ընկերը միջակ, բայց հասարակական հնչեղություն ունեցող ամեն մի նոր ներկայացում, ընթերցողն ի՞նչ անհամբերությամբ է սպասում սիրած բանաստեղծների, ասենք Պարույր Սևակի ամեն մի նոր ստեղծագործությանը «Երբ հաշվում եմ, հաշվեցեք խնդրեմ...», փոխանցում են իրար, հնչեցնում բեմերից, առօրյա խոսակցություններում վկայակոչում բանաստեղծի բևեռված տողերը: Մարդ կա եկել է շալակին աշխարհի, մարդ կա աշխարհն է շալակած տանում, մարդ կա չորքոտանի արդյոք նստելով, ինքն էլ է դառնում չորքոտանի, դառնում արարի ծառան: Ռուբեն Մելիքը հիացած էր այս ամենով և մեզանից ոչ պակաս լավ գիտեր, որ դա պայմանավորված է մեր գրականության անցյալ բնույթով, իր սկզբնավորման օրվանից նա հոսում էր ժողովրդի կյանքի ու պատմության միջով, իրեն ավյուն, իրեն նրա էության բաղադրամաս, իրեն նրա դիմագծի ուրույն: Երբ այսօր Ֆրանսիայում իրոք խզվել է կապը գրականության և կյանքի, գրականության և ժողովրդի միջև, ապա ի՞նչն է պատճառը: «Այնքան ենք առաջացել, որ գրականությունն իր արածն արել, այլևս անելիք չունի և մայրամու՞տ է գնում»: Այդ առեղծվածը Ռուբեն Մելիքի համար գուցե նույնքան դժվար էր, որքան դժվար էր ինձ համար այդ խնդիր: Պատասխան չստացա, բայց տրամաբանությունը տանում է դրան: «Մեզանում բազմաթիվ են գրական ներհակ ուղղությունները, ասաց նա: Բանաստեղծ[illegible]

սերնդակիցները, Ասված նրանց կյանքն էլ ավելի երկար անի, որոնք գրիչը ձեռքներից վայր չեն դրել, իրենց առոգ ժամանակաշրջանի նշանավորեցին հայոց նշանավորության նոր ոսկեդարով: Ուրացողները թող ուրանան: Լեզվի տակ ոսկոր չկա, ասում է ժողովուրդը: Հեռուստացույցով ու մամուլում թող որ շարունակվի զազրախոսությունը նրանց հասցեին: Թող հրճվեն, ով հրճվանք է պատճառում եղածի վրա խաչ դնել: Դրանք չէ՞ին, որ երեկ գոչում էին «փակել ստամոքսայինն ու Նախիջսը», և փակեցին: Իսկ այսօր ինչ ջանքերով փորձում են վերաբացել:

Գրականությունը անշուշտ ատոմակայան և Նախիջս չէ, որ կարելի լինի մզած խաղը խաղալ նրա հետ: Ճիշտ է, բեմադրական վիճակում է հայտնվել այն, ինչպես ողջ հայ ժողովուրդը, որ Արաբական էմիրությունների, պարսկական ու սիրիական խայտաճամուկ լարերի մեջ, ինքն իրեն չի ճանաչում, չի ճանաչում իր կերտած, իր սիրած, փայփայած Հայաստանը, որ առևելյան շուկաների մի կեղտոտ անկյուն է դարձել առաջավոր աշխարհի սահմանած «ստանդարտին» մոտենալու ճանապարհով: Այդ ստանդարտը տարածվում է նաև արվեստների, գրականության վրա, նոր բան չէ մեկնելը ազգային ամեն ինչը, սկսած ծեսից ու բովանդակությունից: Բանը հասել է տառերին: Ինչից կարելի է բեռնաթափվել, ինչի՞ց չբեռնաթափվել: Մեծատառեր պետք չեն, դեն նետել, որովհետև շփոթել չլինի, թե որ դեպքում պետք է մեծատառ գրել, որ դեպքում փոքրատառ: Կետադրական նշանները նույնպես նույն պատճառով դեն նետել: Տկլորացած տառեր, տկլորացած բառերի շարան, անվերջ ու անվերջ, անուն բեր նորագույն բանաստեղծություն: Այդպես են գրում արևմտյան առաջավոր բանաստեղծները, նաև Մեծն Ամերիկայում, որը լայն բեռնարկը տիրապետ ոճ է թափանցել աշխարհի վրա և ի բարորություն մարդկության, նրան տանում է դեպի կատարելություն, իր անդիմադրելի ղեկի հանգույն: Արևը այնտեղից է ծագում: Այնտեղից է գալիս ամեն առաջադիմություն: Այնտեղ սկսեցին գրիչը գրամեքենայով փոխարինել: Այնտեղ են սկսել գիր ու գրականությունը տեղափոխել գիտության և տեխնիկայի ոլորտների վրա: [illegible]

Հակառակ այս բոլորի, և ի հեճուկս այս բոլորի, հայ գրականության մայրուղին շարունակում է բանուկ մնալ:

Հովիկ Հովհյանն ու նրա սերնդակիցները հայ բանաստեղծության վերջին մոհիկանները չեն:

Կրնկակոխ գալիս են նորերը, դալարը ու դալուկը չհարցնելով: Գալիս են վերոնշյալ ասված մուտքի տոմսերով, գրավում յուրաքանչյուրն իր տեղը, չնայելով գրական ղեկավարություն կա, թե չկա, նկատում, ու առաջանում, ընդառաջ են գալիս իրենց, թե մնում են խոլոհամոր:

Մենք ունենք բանաստեղծուհիներ, որոնց ունենալ կերազեր աշխարհի ամեն մի գրականություն. Սիլվա Կապուտիկյան, Մարո Մարգարյան: Եկել է նոր՝ Վիոլետ Գրիգորյան, մեծ բախի ու ընդգծված անհատականության տեր, նաև, միանգամայն արդիական: Նրա հետ եկել է բանաստեղծների աստղաբույլ. Աբես Խաչատրյան, Խաչիկ Մանուկյան, շատե՞րը: Մեր գրականության մեջ առաջին անգամ արձակագիրները գնում են առջևից՝ Լևոն Խեչոյան, Ռաֆայել Նահապետյան, Վահան Սաղաթելյան, դարձյալ շատերը, նաև Գուրգեն Խանջյանը, որն իր արդեն առկա վաստակով երկու գրամ լինել, ներկայանար աշխարհին մեկ այլ լեզվով, դրված կլիներ Մարկեսի ու Կաֆկայի կողքին, և մեր գրական մրցույթներ նրան նույնպես կշտամբեին կարդալ:

Վերոնշյալ ասված մուտքի տոմսերով գալիս են նրանք, ոչ թե խորոգացված, հանձնվելով, թե իրենցով է սկսել ու հայ մշակույթը, իրենցից առաջ եղածը սար էր, սկսվեք սարով, այլ գալիս են կրելու խոնարհ մշակներ իրենց մեծ նախորդների նման, նրա ձին ավելացնելու իրենցը:

Այդ խոնարհ մշակներից է Հովիկ Հովհյանը: [illegible]

[illegible]

ԱՍՈՒՅԹԱՆՑՍ

Եղբայրություն

Երբ մարդ «եղբայրություն» է ասում, անշուշտ, նկատի չունի կայենաբելյան փոխհարաբերությունը: Մեր ժողովրդական բանահյուսության մեջ «եղբայրը եղբօր միսն ուտում է», ոսկորը խնայում է, այդ էլ այն պարզ պատճառով, որ մարդ արարածը, ի դժբախտություն իր բնախոսական տեսակի, ոսկրակեր չէ:

Ֆրանսիական հեղափոխությունը, որը մյուս հետագա հեղափոխությունների ծծմայրն է, իր կարգախոսի երրորդ սկզբունքը հռչակեց «եղբայրությունը»՝ գրագողությունը կատարելով Նոր Կտակարանից: Կոմունիստները «Մարդը մարդուն...» իրենց կարգախոսի մեջ «եղբայր»-ը մատուցում էին առաջին հերթին՝ ելակետ ունենալով իրենց գրկի մեջ ներգրավված ազգերի և ազգությունների բռնի եղբայրացման անհագուրդ ախորժակը: Այսօր պարոն նախարարներն ընդամենը փորձում են իրենց նվաստի տակ պարեցնել իրավագուրկ, բայց անկախ իրենց եղբայրներին:

Եղբայրությունն իր տարաբնույթ նուշներն ունի մեր ազգային ժողովրդական լեզվամտածողության մեջ՝ «Ախպեր»-ը հետն էլ «ջան»-ը... «Ապեր»... «Ապ ջան»... «Ապերս»... սրանցից յուրաքանչյուրն իր երանգով խնդրողական, բարեկամության առաջարկով, հարգանքով, ծաղրական և այլն բաց հանգամանքի: Այդ ամենի համար, անկասկած, պարտական ենք Մկրտիչ Պեշիկթաշլյանի «Ընդ աստղով, ի՞նչ կա սիրուն, քան զանկալի եղբայր անուն» բանաստեղծության երգավարի լայնածավալմանը:

Եղբայրության հռչակումով ժողովրդավարության դրոշի ետևում թաքցված տեսությունները լուրջ անհավասարություն են իրենց թույլ տվել այնքան էլ ոչ թույլ սեռի նկատմամբ: Քույրության հանդեպ իրենց բացթողած վրիպակը նրանք ջանացին հետագայում կարկատել քույր խաղաղների գաղափարով՝ եղբայր խաղաղների փոխարեն, թեև այդ գաղափարն էլ գրագողություն է Հին Կտակարանից, որտեղ Երուսաղեմը և ուրիշ քաղաքներ վկայակոչվում են որպես դուստրեր:

Գեղարվեստական գրականության մեջ եղբայրը վարկաբեկվում է հատկապես Շեքսպիրի կողմից, որի Համլետը զայրույթի բռնկումով ծեծնից է նետում, խառնուն հազար (ճիշտ է հաշվել նա, թե ես եմ սխալվում) եղբայրների սերերը ստորադասում է Օֆելյայի նկատմամբ ունեցած իր զգացմունքին, հատկապես նրա հորը՝ Պոլոնիուսին սպանելուց հետո: Համլետին կարելի է, Բերիային չի՞ կարելի. Բերիային, որն ամուսնացավ իրենց բռնաբարված Գորկու դստեր հետ: Ինչպես տեսնում ենք, նորագույն պատմությունը եղբայրության դասեր է տալիս, սակայն դասավանդողին ուսանող է պետք:

Հեռուստատեսությունը, ռադիոն, մամուլը ժողովրդին հաճախ դիմում են «սիրելի»-ով ու ոչ «եղբայր ու քույր»-ով, քանզի ցանկանում են ի ցույց դնել իրենց հակաստալինիզմը: Նացիոնալ սոցիալիստական Գերմանիայի ուխտադրուժ հարձակումից հետո, Ստալինը, որն այդ պահին այնքան էլ վստահ չէր, որ հաղթանակելու է, ՍՍՌՄ ժողովուրդների զավակներին դիմեց՝ «եղբայրներ ու քույրեր» կոչականով: Արդ, այսօր, երբ երկիրը դեռ կավարելու ստալինյան ավանդույթների ոճը ցուցաբերում է իր կենսունակությունը, հարկ է, որ պաշտոնական այլ անձինք օրինակ վերցնեն մեր ոչ վաղեմի «հայր Առաջնորդից», որը երեւի մեր մայրերին ճանաչելով եղբայրացրեց մեզ բոլորիս:

[illegible]

ՊԱՐԱՊՈՒՄ ԵՄ

Հայոց լեզու և գրականություն դպրոցականների հետ: Հեռ. 648885

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան (95 քմ), վերնահարկով (45 քմ) Ընդհանուր մակերեսը 140 քմ Աջափնյակում (Հաճարյանի հիվանդանոցի մոտ), 4 հարկանի [illegible]

Հեռ. 58-18-41, 34-25-86

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

Բոլոր հին խորհրդային ատոմային ռեակտորներ ունեցող երկրները «Չեռնոբիլի պահած» սպասում էին, կխաչքավի՞ արդյոք Ուկրաինայի ճնշումը «Մեծ յոթնյակի» երկրների վրա: Բանն այն է, որ ի պատասխան այդ երկրների ցանկության փակված տեսնել Չեռնոբիլի ԱԷԿ-ը, Ուկրաինայի նախագահ Լեո- ՏԷ-ի անցյալ տարվա կնքված ստուգման. Չեռնոբիլի ԱԷԿ-ի 1-ին եւ 3-րդ բլոկներն ունեն լուրջ թերություններ, եւ հենց այդ բլոկներում է, որ այժմ գործում են ռեակտորները: Այդ ստուգման հետեւանքով պարզվել էր նաեւ, որ կայանը ժամանակակից սարքավորումների պակաս ունի, եւ որ «այսպես կոչված հարազարմանը», որի տակ է սանձակցել է, քանի որ զագի եւ ածուխի գները բարձրացել են, իսկ էլեկտրաէներգիայի սակագները ոչ: Սեպտեմբերի սկզբներին հայտարարվել էր նաեւ, որ հանրապետության բյուջեում միջոցներ չեն նախատեսվել ծառան անցկացման համար, այդ պատճառով էլ էներգետիկայի նախարարությունը ծառանը պետք է մեծ սահմանափա

ԱՏՈՄԱԿԱՅԱՆՆԵՐ

Ուկրաինայի ճնշումներին Արեւմուտքը տեղի տվեց

«Մեծ յոթնյակի» երկրները կտան 2 միլիարդ կամ նույնիսկ 3 միլիարդ 600 միլիոն դոլլար Չեռնոբիլի ԱԷԿ-ը փակելու համար

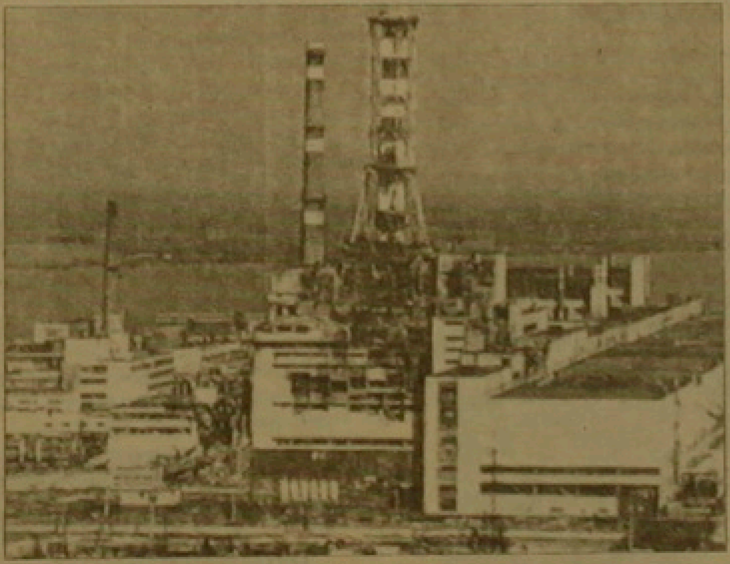

ենդ Կուչման անցյալ տարի համաշխարհային հանրությանը խոստացել էր մինչեւ 2000 թ. փակել Չեռնոբիլի ԱԷԿ-ը պայմանով, որ իր երկրին տրամադրվի 4 միլ 400 մլն դոլլար վարկ: Նրա խոսքերով, այդ վարկն անհրաժեշտ է, որպեսզի ստեղծվեն կոմպենսացիոն հզորություններ ու գտնվեն այլընտրանքային էներգիայի աղբյուրներ, ամրացվի հարազարմանը, որի տակ ավերված ռեակտորն է գտնվում եւ ապահովվի էներգետիկների Սլավուտիչ քաղաքի 35 հազարանոց բնակչության սոցիալական պաշտպանությունը: Սակայն հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ, իսկ այդ ամսաթիվը դեռ անցյալ տարվանից նշված է եղել որպես որոշիչ, «Մեծ յոթնյակի» երկրների կողմից առաջվել էր ընդամենը 200 մլն դոլլար: Ուկրաինայի Պետատոմի ղեկավար Միխայիլ Ումանեցը պարզաբանել էր այն բանով, որ «Մեծ յոթնյակի» երկրները չեն կարողացել անցկացնել այդ վարկը իրենց խորհրդարաններով, քանի որ այդ երկրների բյուջեները մինչ այդ արդեն հաստատված են եղել: Հոկտեմբերի 2-ին արդեն Ուկրաինայի ղեկավարությունը սկսեց ճնշում գործադրել Արեւմուտքի երկրների վրա: Ուկրաինայի վարչապետ Եվգենի Մարչուկը Կանադայի Սակալչևսան նահանգի ազգությամբ ուկրաինացի նահանգապետ Ռոյ Ռոմանովի հետ հանդիպման ժամանակ դարս գալով պրոտոկոլի շրջանակներից, խնդրել էր, որ Կանադան, որի նախագահելու հերթն է «Մեծ յոթնյակում», ազդի Ֆրանսիայի վրա, որը հրաժարվում է միջոցներ տրամադրել Ուկրաինային: Ռոմանովը խոստացել էր օգնել այդ հարցում: Իսկ Միխայիլ Ումանեցն իր հերթին հայտարարել էր, որ ստեղծված իրավիճակում մի ելք է մնում միայն. ոչ թե ատոմակայանի կանգնեցման աշխատանքներ սկսել, ինչպես որ նախատեսված էր, այլ ընդհակառակը: Չեռնոբիլի ատոմակայանն ինքը պետք է վաստակի իր փակման համար անհրաժեշտ դրամը: Դրա համար ատոմակայանը պետք է աշխատի ամբողջ հզորությամբ եւս 15 տարի, մինչեւ 2010 թ.: Ումանեցը, կարծես թե արեւմտյան երկրների «զգվեցնելու» համար, հայտարարել էր նաեւ, որ այս տարվա առաջին 9 ամիսների արդյունքները ամփոփելիս Չեռնոբիլի ԱԷԿ-ը ուկրաինական ատոմակայանների մեջ ամենաանվտանգն է ճանաչվել, իսկ նրա 1-ին էներգաբլոկը իր շահագործման չափանիշներով ձեռք է աշխարհի էներգաբլոկների առաջին հնգյակի մեջ: Այստեղ պետք է հիշեցնել, որ, ինչպես հայտնել է ՄԱԳԱՏԷ-ի աշխատակից դոկտոր Հանս Մեյերը, ըստ ՄԱԳԱ- գտնվում ավերված ռեակտորը, վտանգի աղբյուր է: Հանս Մեյերը ընդգծել է, որ իր բնակված բերությունները մշտական վտանգ են ներկայացնում:

Հոկտեմբերի կեսերին Կիեւում Չեռնոբիլի ԱԷԿ-ի փակման հարցով բանակցություններ տեղի ունեցան Ուկրաինայի ղեկավարների եւ «Յոթնյակի» երկրների ներկայացուցիչների միջեւ: Կողմերը առաջ էին քաշել իրենց առաջարկները այն մասին, թե ինչպես փակել ատոմակայանը եւ ինչքան կարժենա դա: Այն ժամանակ կողմերից եւ ոչ մեկը ոչինչ չէր հայտնել առաջարկների բովանդակության մասին: Նշվել էր միայն, որ դրանք լուրջ տարաձայնություններ են առաջացրել: Ըստ որոշ տվյալների, արեւմտյան երկրները համաձայնել էին տրամադրել 500 մլն դոլլար: Ի պատասխան այդ առաջարկի, Ուկրաինայի ներկայացուցիչները զգուշացրել էին, որ եթե ոչ մի առաջխաղացում չլինի, Չեռնոբիլը կշարունակի աշխատել: Իսկ Ուկրաինայի նախարարները ասել էին, որ իրենց երկիրը չի կարող իրեն թույլ տալ փակել Չեռնոբիլի ԱԷԿ-ը, առանց համապատասխան փոխհատուցման, քանի որ Ուկրաինան առանց այդ էլ էներգետիկական ճգնաժամ է ապրում, ըստ ծնունդներ կորցրեց էլեկտրաէներգիան մշակման պակաս են զգում, եւ ամբողջ երկրով մեկ պետք է մտցվեն էլեկտրաէներգիայի օգտագործման սահմանափակումներ: Պետք է ասել, որ վաղօրոք, սեպտեմբերի սկզբներին, արդեն Ուկրաինայի փոխվարչապետ Վասիլի Եվտուխովը հայտնել է, որ արդյունաբերության բոլոր բնագավառներում ստացանցված է արտադրության անկումը, սակայն էներգապաշարը չի պակասում: Իսկ էներգիայի եւ էլեկտրիֆիկացիայի նախարար Ալեքսեյ Շեբերստովը հայտնել էր, որ էներգետիկայի նախարարությունը կոմներ մշակի եւ սղատողներին է լեկտրաէներգիա մատակարարի որոշակի ժամերի:

Ուկրաինայի ճնշումն ու սպառնալիքներն օգնեցին: Չորեքշաբթի օրը «Մեծ յոթնյակի» եւ Ուկրաինայի միջեւ Կիեւում սկսված երկօրյա բանակցությունների հենց առաջին օրը հավաստի աղբյուրներից հայտնի դարձավ, որ արեւմտյան երկրները տեղի են տվել եւ համաձայնել են վարկերի գումարը ավելացնել եւ հասցնել 2 միլրդ դոլլարի: Լրագրողիչ դրանցներն այդ գումարը կհասցնեն 3 միլրդ 600 մլն դոլլարի: Դա այն առավելագույն գումարն է, որ պատրաստ է տրամադրել «յոթնյակը»: Արեւմտյան երկրները համաձայնել են նաեւ, որ ատոմակայանի փակման աշխատանքները սկսվեն փոխոգման շրջանից հետո: Ըստ հավաստի աղբյուրների, Ուկրաինան համաձայնել է բավարարվել այդ գումարով: Կիեւի բանակցությունների ընթացքում են խոսք գալուց: Հյուրերի պահանջով լրագրողների հետ հանդիպումները պետք է անցկացվեն առանց հեռուստախցիկների եւ ձայնագրիչ սարքերի:

Հետաքրքիր է, որ տասն օր առաջ, անտեսելով արեւմտյան երկրների բողոքները, Բուլղարիայի իշխանությունները վերանորոգումից հետո նորից սկսեցին աշխատեցնել Կոզլոդույի ԱԷԿ-ի վեց ռեակտորներից ամենահինը: Դա տեղի է ունեցել Բուլղարիայի մայրաքաղաք Սոֆիայում բնապահպանական կոնֆերանսի նախօրեին: Այդ կոնֆերանսում պետք է քննվեր Բուլղարիայում, Ռումինիայում, Ուկրաինայում եւ Սլովենիայում տեղադրված խորհրդային ռեակտորների հարցը, որոնք սպառնալ են համարվում շրջակա միջավայրի պաշտպանների մեջ: Պետք է ենթադրել նաեւ փոխհատուցման տալու հարցը:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

ՆԱՎԹ

Մոսկվան դարի գործարքը համարում է ապօրինի

«Կասպից ծովին սահմանակից երկրները իրավունք չունեն դրա ռեսուրսները օգտագործելու, քանի դեռ չի որոշվել ծովի նոր կարգավիճակը», վերջերս Մոսկվայում տեղի ունեցած սեմինարում հայտարարել է Ռուսաստանի արտաքին գործերի փոխնախարար Ալբերտ Չերնիշեւը, որը զբաղվում է Արեւմտյան եւ Կենտրոնական Ասիայի հարցերով:

Արտաքին գործերի նախարարության իրավական բաժնի տնօրեն Ալեքսանդր Խոդակովը ավելի որոշակի է արտահայտվել. «Կասպից ծովի «Չիրաղ», «Ազերի» եւ «Գյունեշլի» նավթահանքերի շահագործման մասին Բաքվի պայմանագրի համար Մոսկվան իրավական հիմք չի տեսնում»: Ռուսաստանյան պաշտոնյաներն ասել են, որ Կասպից ծովի ռեսուրսների շահագործումը պետք է հիմնվի «անաչառության» վրա:

Հիշատակման է արժանի նաեւ այն, որ Մոսկվայի ընդդիմությունը լռեցնելու համար հիմնական շահագրգռված կառավարությունների հավանությանն արժանացած միջազգային կոնսորցիումի որոշումը՝ արդյունահանվող նավթի մի մասը Ռուսաստանի տարածքով անցկացնելու մասին, ակնհայտորեն չի կարողացել հանդարտեցնել արտաքին գործերի նախարարությանը:

Լ.Տ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Պենտագոնը կօժանդակի վրացական բանակին

ԹԲԻԼԻՍԻ, 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները կօժանդակի Վրաստանին զինված ուժերի կազմավորման հարցում: Նոյեմբերի մեկին Թբիլիսիում կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ նման հայտարարություն է արել ամերիկյան կառավարական պատվիրակության անդամ, երկրի պաշտպանության նախարարի օգնական Աշտոն Քարտերը: Նրա խոսքերով, համաձայնություն է ձեռք բերվել Վրաստանի պաշտպանության նախարար Վարդիկո Նադարեյշվիլու հետ ԱՄՆ-ում վրացի զինվորականների վերապատրաստման ծրագրի շուրջ: Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են նաեւ Վրաստանի պաշտպանության նախարարության եւ Պենտագոնի կապերի ամրապնդմանն առնչվող հարցեր: Աշտոն Քարտերը հայտարարել է, որ Միացյալ Նահանգները պատրաստ է կիսել այն ֆինանսական ծախսերը, որ անհրաժեշտ են Վրաստանին ՆԱՏՕ-ի «Համագործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրին մասնակցելու համար:

Թուրք-իսրայելական ռազմական համագործակցություն

1- ՆՈՅԵՄԲԵՐ. TRT: Թուրքիայի ռազմածովային ուժերի գլխավոր հրամանատար ծովակալ Գյուվեն Էրքայայի պաշտոնական հրավերով Անկարա ժամանեց Իսրայելի ռազմածովային ուժերի գլխավոր հրամանատար Այալոնը: Նրան ընդունեց նաեւ Թուրքիայի բանակի գլխավոր շտաբի պետ գեներալ Իսմայիլ Հակքը Քարադայըն: Հանդիպումների ընթացքում քննարկվեցին Թուրքիայի եւ Իսրայելի միջեւ ռազմական բնագավառում համագործակցելու հնարավորությունները:

Վ. Ջ.

ԵՐՑԱՆ

Իրանն աշխարհի 25-րդ հարուստ երկիրն է

Համաշխարհային բանկի տվյալների համաձայն, Իրանը երկրի հարստությամբ 192 երկրների շարքում գրավում է 25-րդ տեղը, գրում է իրանական «Քեյհան» թերթը: Ըստ Համաշխարհային բանկի վերջին հաշվետվության, 1993 թ. վիճակագրական տվյալների հիման վրա կատարված հաշվարկներով աշխարհի ամենահարուստ երկիրը Միացյալ Նահանգներն է: Նրա ողջ հարստությունը կազմում է 108.45 տրիլ. դոլլար, 257.6 մլն բնակչության մեկ շնչին բաժին է ընկնում 421 հազ. դոլլար, տնօրինության չափ է երկրագնդի հարստության 22.84 տոկոսը: Երկրորդ հարուստ երկիրը համարվում է Ճապոնիան, որի ողջ հարստությունը 70.46 տրիլ. դոլլար է, 124.7 մլն բնակչության մեկ շնչին ընկնող հարստության մասը կազմում է 565 հազար դոլլար, նրա տնօրինության չափ է աշխարհի հարստության 14.84 տոկոսը: Գերմանիան երրորդ հարուստ երկիրն է: Նրա հարստությունը կազմում է 32.4 տրիլ. դոլլար, 81.2 մլն բնակչության մեկ շնչին բաժին է հասնում 399 հազար դոլլար, տնօրինում է աշխարհի հարստության 6.82 տոկոսը: Ֆրանսիան, Իտալիան, Կանադան, Անգլիան, Ավստրալիան, Ռուսաստանը եւ Իսպանիան բաժանում են աղյուսակի 4-րդից 10-րդ տեղերը: Իրանը երկրի հարստությամբ գրավում է 25-րդ տեղը: Նրա ողջ հարստությունը կազմում է 2.33 տրիլ. դոլլար, 61.3 մլն բնակչության մեկ շնչին բաժին է հասնում 38 հազար դոլլար, տնօրինության չափ է աշխարհի հարստության 4.9 տոկոսը: Թուրքիան գրավում է 26-րդ տեղը: Նրա երկրի հարստությունն է 2.02 տրիլ. դոլլար, 59.5 մլն բնակչության մեկ շնչին բաժին է ընկնում 34 հազար դոլլար եւ տնօրինում է աշխարհի հարստության 4.3 տոկոսը:

Ա. Գ.

Քրդական խորհրդարանը ռուս-թուրքական լարվածության պատճառ

Թուրքական հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, Մոսկվայում աշխատանքն է շարունակում «քրդական խորհրդարանը»: Ինչպես նշում է հեռուստատեսությունը, Թուրքիան կրկին ռուսական իշխանությունների ուշադրությունը հրավիրեց այն հանգամանքին, որ ահաբեկչական կազմակերպության պես գործունեության նկատմամբ այդօրինակ անտարբերությունը թուրք-ռուսական հարաբերությունների տեսակետից վտանգավոր հետեւանքներ կունենա:

Խնդրո առարկայի կապակցությամբ ԱԳ-նախարարության բանբեր, ավագ դեսպան Օմեր Աքբելը նախարարությունում կազմակերպված մամլո ասուլիսում ասաց. «Հոկտեմբերի 30-ին Մոսկվայի Դումայի շենք դահլիճում աշխատանքն սկսեց այսպես կոչված քրդական խորհրդարանի 3-րդ նստաշրջանը: Առաջին նստաշրջանը տեղի էր ունեցել Հաագայում, իսկ երկրորդը Լյուքսեմբուրգում: Այս երրորդ «նստաշրջանի» կապակցությամբ մենք Անկարայում ռուսական եւ Մոսկվայում թուրքական դեսպանությունների միջոցով արտահայտել ենք մեր բողոքը: Բայց Ռուսաստանի իշխանությունները անտեսելով ձեւանալով արտահայտում են իրենց անտարբերությունը, որը հղի է վտանգավոր հետեւանքներով»: Այնուհետեւ արտգործնախարարության բանբերն ասաց, որ «Թուրքիա-Ռուսաստան հարաբերությունների ապագայի վրա խոսք բացասաբար կազդի նաեւ սպառազինության կրճատման պայմանագրին անտեսելու եւ Կովկասում հավելյալ զորամիավորումներ տեղաբաշխելու վերաբերյալ Ռուսաստանի կողմից ՆԱՏՕ-ի ղեկավարությանը ներկայացված նոր առաջարկը»:

Այս ընթացքում հայտնի դարձավ, որ եվրոպայում սպառազինությունների կրճատման պայմանագրի հետ կապված որոշ հարցեր քննարկելու համար Անկարա են ժամանել ՆԱՏՕ-ի ներկայացուցիչ Լին Դեւիսը եւ ԱՄՆ-ի բանակի շտաբի պետի տեղակալ ...ը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Սունդուկյա՞նը մոտեցավ մեզ, թե՞ մենք մոտեցանք Սունդուկյանին

Գաբրիել Սունդուկյանի «Քանդած օջախ» պիեսի բեմադրությունը Էդգար Էլբակյան թատրոնում

Հարցի հնարավոր պատասխանը՝ և Սունդուկյանը մոտեցավ մեզ, և մենք՝ Սունդուկյանին: Առաջինն արեց թատրոնն իր արվեստով, և դա բարեբախտություն է, երկրորդն արեցինք մենք՝ մեր «շուկայական հարաբերություններով», և դա դժբախտություն է: Առօրյա դժբախտություն մի հասարակության համար, որ կարող է բնորոշվել Սունդուկյանի գործող անձանց այսպիսի դատողություններով. «... առանց փող մարդը մի գրոշ չարժի... Ինչ գուզիս չարչրվի, ինչ գուզիս տանջվի, թե փող չունիս՝ ոչով մարդահեսաբ չէ գցում»:

Շատ ցավալի է, բայց այդպես է:

Իսկ թե ինչպես կարելի է Սունդուկյանին մոտեցնել մեզ՝ ցույց տվեց ամենից սիրված հայտնի դերասան Էդգար Էլբակյանի որդին՝ Արմեն Էլբակյանը «Քանդած օջախ» ներկայացմամբ և իբրև բեմադրիչ-մեկնաբան, և իբրև գլխավոր դերը կատարող դերասան: Նա կարողացավ մեծ թատերագրի 118 տարի առաջ գրած պիեսը հնչեցնել որպես այսօրվա գործ:

«Քանդած օջախի» սյուժեն պարզ է, այլ է ընկնում գործող անձանց վառ պատկերումներով, դիալոգի անմրցելի վարպետությամբ:

...Վաճառականներ Օսեփի եւ Փարսիղի ընտանիքներն աչք ունեն նույն փեսացուի՝ չինովնիկ Մարմարովի վրա: Օսեփը, որ կարգին մարդ է (այդ պատճառով էլ չի դիմանում շուկայի մրցակցությանը) շատ էլ հավան չէ փեսացուին, բայց կնոջ եւ աղջկա խելքը գնում է Մարմարովի համար, որ կիրթ պահվածքով սպահակի մեկն է: Օսեփի կինը՝ եռանդուն Սալոմեն, մեծ օժիտ խոստանալով, հաջողացնում է իր Նատոյին նշանել Մարմարովի հետ: Դա սաստիկ զայրացնում է Փարսիղին ու իր կնոջը՝ Քալիին. իրենց ձեռքից փեսացու փախցնե՞ն, դե հիմի դու տես, թե ինչ կանենք: Եվ Փարսիղը «շուկայական հարաբերությունների» խարդավանքներով այնպես է անում, որ Օսեփը սնանկանա կատարելապես՝ զրկվի ոչ միայն օժիտ տալու հնարավորությունից, այլեւ՝ խանութից, տնից ու տան կայքից:

Ներկայացման ավարտակետը. հենց այն ժամանակ, որ Օսեփի տանը ուրախություն է, ներս են մտնում Փարսիղն ու դատական կատարածուն եւ սկսում «վեր գրել» տան կայքը: Ահա՛ եւ ձեզ քանդած օջախ:

Հյուրերը, լոտո խաղալու եկած քաղքենի կանայք, չարախնդում են, թունդ սիրահար Մարմարովը, իհարկե, փասափուսեն քաշում է. «Ես ձեզ շատ էի սիրում, Նատաշա, ամա դուն ինձ տեսար՝ ես միդ չունիմ. մնաս բարով»:

Օսեփին, որ Արմեն Էլբակյանի անձնավորմամբ լրջախոհ, պարկեշտ տղամարդ է, մնում է ասել իր վերջին մենախոսությունը եւ լքել իր տունը: Տեքստին դերասանը դեռ մի քանի տող էլ ավելացրել է Սունդուկյանի «Իմ մահն ու թաղումը» կտակից. «Մնաս բարով, իմ սիրած Թիֆլիզ քաղաք: Մնաս բարով սիրելի ու պաշտելի ասկ. աստուծ վարանից արժանի անե»:

Էլբակյանի Օսեփն այնքան համակրելի, ներկայանալի մարդ է, եւ նրա դատողություններն այնքան հարազատ են հեղինակին, որ այս հավելումը տարօրինակ չի թվում:

«Քանդած օջախը» սուր հակադրությունների դրամատիկական գործ է: Էլբակյանի բեմադրական մտահղացմամբ ներկայացման առանցքն Օսեփ-Սալոմե ամուսինների շեշտված հակադրությունն է: Դրա բեմական արդարացումն այն է, որ Օսեփն ունի այնպիսի փայլուն մի խաղընկեր, ինչպիսին Մարգարիտ Խալաթյանն է իր Սալոմեով՝ ճկուն, բեմականորեն վառ, գռողջամիտ ու ինքնահավան մի քաղքենուհի:

Արվեստը, թատերականը հատկապես, անսպասելին է: Ներկայացման մեջ մի անսպասելի բան պիտի լինի, որ զարմացնի եւ հանդիսատեսին կապի իր հետ: Ո՞ւմ մտքով կանցներ «Քանդած օջախը» մատուցել իբրեւ մյուզիքլ (դժվար է գտնել այս թատերական ժանրի հայերենը, որ նման է օպերետի կամ երաժշտական կոմեդիայի, բայց ոչ մեկն է, ոչ մյուսը): Էլբակյանը բեմադրել է թատերգային ներկայացում, բայց այնպես,-դա՛ է հումարը,-որ երգն ու պարը ոչ թե բուլացնեն պիեսի դրամատիկական ձգված լարը, այլ ուժեղացնեն առավել: Մի կողմում Գուլաբենց Օսեփի թեթեւմիտ կինը, դուստրը եւ փեսացուն իրենց պարային մուտքերով ու ելքերով, մյուս կողմում Օսեփը՝ հավաք, լուրջ, գրավիչ պահվածքով ու խոսվածքով («Շարժվածքը եւ խոսակցության ձեւերը ամենաազնիվ», Սունդուկյանն այսպես է բնութագրել իր սիրելի հերոսին): Եվ երբ երաժշտությունն առնչվում է արան, ապա հին Թիֆլիսի ուրսալի երգերով, հատկապես Գլախո Զախարյանի Սայաթ-Նովայով: Զուր չէ, որ ներկայացման ազդագրում (ի դեպ, պատրաստված օրինակելի որակով) հատուկ նշված է. «Երաժշտական ձեւավորումը՝ Էդվարդ Հարությունյանի»: Առավել եւս զուր չէ «Պարերը՝ Արսեն Խալաթյանի» նշումը: Նրա բեմադրած պարերը ոչ թե հենց այնպես սարքված պարեր են, այլ դրամատիկական թատրոնին սազող խաղարկային պարեր. սրանցից ամեն մեկը կերպար է բնութագրում՝ լինի Օսեփի փառասիրությունից տրաքվող կինը, թեթեւսոլիկ գեղեցկուհի դուստրը, թե «ֆրանտ» փեսացուն, որոնց դերակատարները հմտորեն համադրում են պարն ու խոսքը՝ թեթեւ ու գրավիչ: Դերասաններ Մարգարիտա Վասիլեւան եւ Արմեն Քարտեզյանը ստեղծված են կարծես Նատոյի եւ Մաշայի դերերի համար: Առինքնող կերպար է Լիդա Հակոբյանի Խախոն՝ Օսեփի հորաքույրն ու համակիրը նախաշիտի հարազատությամբ, որ կարծես մարմնացնում է հին Թիֆլիսի բարի ոգին, ինչպես Գիքոն՝ «Պեպոյում»:

Հանուն շահի միջոցների մեջ խտրություն չդնող այլանդակ վաճառականի տիպն է Փարսիղը, որի դերը խաղում է Սուրեն Ավետիսյանը: Ժամանակին նույն դերն անձնավորել է նրա հայրը՝ նշանավոր դերասան Ավետ Ավետիսյանը: Որդու ստեղծած կերպարն այնպիսի երկյուղալի տպավորություն չի գործում, ինչպես հայրականը, բայց դերասանը խաղում է ճիշտ՝ արդարացնելով Գիժ Մոզու տված ծաղրական բնորոշումը:

Երբ Փարսիղը փորձում է պաշտպանվել լուտանքների հեղեղից, ուրիշ բան չի գտնում ասելու, քան այն, որ ինքը խելոք է, իսկ իրեն նախատողը՝ գիժ: Սրան հետեւում է մի պատասխան, որից ավելի սրամիտը դժվար է երեւակայել. «Խելո՞ք իմ, կոսի. ավսաս տելեգրաֆի մավթուլը դուն մոգոնեցիր»:

«Քանդած օջախի» այս դրվագը միշտ էլ ցնծությամբ է ընդունվել հանդիսատեսի կողմից (Գիժ Մոզու դերը խաղացել են Գուրգեն Գաբրիելյանը, Ժան Էլոյանը): Այս ներկայացման մեջ՝ նույնպես: Վասպուր Հակոբյանը լավ է խաղում այս դերը, օգտագործելով իր հրաշալի տեխնիկական բոլոր հնարավորությունները: Այսուհանդերձ, կարծում եմ, որ դերասանը պետք է թարմացնի, գուցե եւ մաքրագործի կերպարը. Գիժ Մոզին ավելին է, քան հարբած մի կինտո:

Այս տեսարանում է երեւում Քալին՝ Փարսիղի կինը, որ ամուսնու կեսն է՝ ագահ ու վրեժխնդիր: Անահիտ Մարգարյանը հենց այդպես էլ ներկայացնում է Քալիին: Մեզ մնում է դրական խոսք ասել նաեւ Գեւոյի՝ Օսեփի ուսակից ընկերոջ դերակատար Հակոբ Հակոբյանի եւ Միխոյի՝ Փարսիղի տանջվող աշկերտի պատանի դերակատար Էդգար Էլբակյանի մասին՝ հայտնի դերասանի թոռան մասին: Սրանք էլ իրենց բաժինն ունեն բեմադրության անտարակուսելի հաջողության մեջ:

Ներկայացման ազդագրի վերջում մի անուն էլ կա. «Էքսկուրսավար-Ինդա Կարապետյան»: Ներկայացումը նա է սկսում, որ փայտիկը ձեռքին Սունդուկյանի տուն-թանգարան եկած այցելուներին (սրանք հենց դերակատարներն են իրենց առօրյա հագուստով), ասել է թե դահլիճում նստած հանդիսատեսներին պատմում է Սունդուկյանի եւ իր ժամանակի կենցաղի մասին: Հետո գալիս նստում իր տեղը դահլիճի առաջին կարգում: Սա թե մաղրական հետաքրքիր, եւ անսպասելի մտահղացում է, որ լավ էլ կատարվում է: Սրանից հետո սկսվում է ներկայացումը՝ ծայրեծայր դրված ռիթմային այնպիսի ուժեղ ու համաչափ ընթացքի մեջ, որ դիտողին ձանձրույթի մի պահ անգամ չի թողնում: Եվ սա է բեմադրության գլխավոր արժանիքը:

Բայց Արմեն Էլբակյանի աշխատանքն ունի մի կարեւոր կողմ եւս: Դա բարբառի բավական կնճռոտ խնդրի լուծումն է: Սունդուկյանի պիեսները («Ամուսիններից» բացի) բարբառագիր են: Դրանց մեջ շատ բան մատչելի չէ ժամանակակից հանդիսատեսին: Եղավ մի ժամանակ, երբ կամեցան Սունդուկյանի պիեսներից մեկն իր իսկ անվան թատրոնում խաղալ գրական լեզվի վերածելով, բայց բարեբախտաբար հեռու կացան այդ մտքից: Սունդուկյանի, ինչպես Սայաթ-Նովայի, համը բարբառի մեջ է: Բեմադրիչ Էլբակյանը դիմել է միակ ճիշտ միջոցին՝ թեթեւացնել թիֆլիսահայ բարբառը, կրճատել ամենից անհասկանալի բառերն ու արտահայտությունները: Դա արվել է ճաշակով, ինչով տեքստը կատարելապես հասնում է հանդիսատեսին: Սա, իհարկե, նաեւ դերակատարների շնորհիվ է, բեմական խոսքի կուլտուրայի առկայությունը, որ այնքան պակասում է մեր թատերական արվեստին:

Իմ տպավորությամբ, այս բեմադրությունն արվեստի մակարդակով լավագույնն է Արմեն Էլբակյանի ռեժիսորական կենսագրության մեջ, ինչպես Օսեփի անձնավորումը՝ դերասանական կենսագրության, իսկ ամբողջ ներկայացումը՝ այս թատրոնի կենսագրության: Սրանից հետո կարելի է ասել՝ այո՛, Երեւանում կա այսպիսի մի թատրոն:

Եթե հերոսություն էլ չի, ապա հերոսության պես մի բան է՝ այսքա՛ն ոգեւորությամբ խաղալ Գրողների տան նվազագույն հարմարություններից զուրկ բեմում, նվազագույն աշխատավարձով:

Ափսոս, որ Սունդուկյանի «Քանդած օջախի» այս բեմադրությունն իր անունը կրող թատրոնում չի ցուցադրվում: Ինչո՞ւ: Այս հարցին որեւէ մեկը պետք է պատասխան տա՞, թե ոչ...

ԼԵՎՈՆ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ

ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Կոմիկյանի նոր պատմվածքները

Պոլսահայ նոր շրջանի գրականությունն ուշագրավ երեւույթ է ինչպես բանաստեղծական նվաճումների, այնպես էլ արձակի ասպարեզներում: Եւ անպայման համահայկական չափանիշներով: Գեղարվեստական թելի մեջ շատերն են բերում իրենց նորաձեւ նպաստը: Տարբեր անհատականություններ են նրանք իրենց ձեռագրով, հայացքով, ճաշակով: Իսկ բազմազանությունը գրական շարժման, բնականաբար, հարուստ է յուրահատուկ խորք եւ մանրամասներ: Անմասն չէր կարող մնալ Պոլսի ավագագույն գրական դեմքերից Վարդան Կոմիկյանը, որի 80-ամյակը լրանում է այս տարի: Սուրբ Խաչ Դպրեվանքի Սանուց Միության ջանքերով վերջերս լույս տեսած «Համեղի հասկեր» պատմվածքների ժողովածուն հանրագումար է, ստեղծագործական անցած ուղու յուրատեսակ հաշվետվություն: Հենց այս հանգամանքը նկատի ունենալով վաստակած գրողն այստեղ ամփոփել է լավագույնը, պատմվածքները գետեղել ոչ թե հանրածանոթ ժամանակագրական կարգի, այլ թեմատիկ եւ գեղագիտական միասնի բևեռացմամբ: Այս առումով անգնահատելի է «Ակոսք» ենթաշարքը, որ առարկայորեն ներկայացնում է Վարդանի մանկությունը: Իրականում այն գեղարվեստական տարեգրություն է եւ ընդգրկում է ինչպես Ադաբազարի, նրա հայ համայնքի, այնպես էլ Գասպարյանի մասին պատմական հետաքրքիր ծրագրության վրա կենսական, արժեքավոր նյութեր: Ընդհանրապես Վ. Կոմիկյանի «հիշողությունը» ոչ այնքան գեղարվեստական ամբողջություն ունի, որքան պատմական հավաստիության միտում: «Հանգիստ», «Սիմոնիկը», «Պարոն ուղեւոր», «Սիրտ կանչը» պատմվածքներում գրողը փնտրում է անցյալի կորսված պատկերը, հարազատների, մտերիմների կերպարները, այն, ինչ մնում է պատմության լուսանցքում: «Ժողովուրդ եւ լույս» խորագրի տակ ներկայացված պատմվածքներում նկատում ենք շեշտված «պահպանողական» հայացք: Վ. Կոմիկյանը հետամուտ է բնության, ազգային բարքերի անաղարտության: Առանձնապես տպավորվում են «Շան հավկիթը», որտեղ հերոսները Արթոն, Նորիկն, Հերմինը քաղքենի ապականող կյանքի մեջ կամավոր կորցնում են երջանկության խոլական խարիսխը, «Մեղքինեց զոհերը», որտեղ փառասիրական նույն տենդը ամուսիններին զգում է տարբեր անկյունությունների գիրկը, «Առանձին մնացիր, մայրիկ» զգայուն պատմվածքը, որի մեջ հակադրված են ծննդավայրի կարոտն ու պատասխանատվությունը զույգության կեռթի համար, մայրը պաշտում է որդու եւ հոգի հարսի հանդեպ, քանի որ նա օտար է: «Դավաճանությունը» հաղթում է կարոտի դարդ, բնական զգացողությունը մայրը դուրս է հանում նրանց, չի ընդունում որդու ամուսնությունը: Պոլսահայ պատմվածագիրը «բոլորության» անմի կենդանական աշխարհի, երկնանի, ծառերի նկատմամբ, որ բնորոշում է նրա բարության անվախճան սահմանը: Պոլսահայ արդի գրականության նահապետն է Վարդան Կոմիկյանը, մեկն այն նվիրյալներից, որոնք խորությամբ են կրում ժամանակի ծանրությունն ու սեփական պատասխանատվությունն անցյալի ու ապագայի հարաբերության մեջ: Պատասխանատվությունն առարկայանում է «համեղի հասկերի» քանակից եւ, իհարկե, որակից: Այն արդեն տարիների կշռույթով է լցված:

ՍԱՄՎԵԼ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Ճգնավորյանին՝ պաշտպանության նախարարության պատվոգիր

Հայաստանի Ֆիլհարմոնիկի ղեկավար Լորիս Ճգնավորյանը պարգեւատրվել է պաշտպանության նախարարության պատվոգրով՝ Հայկական մշակույթի դարավոր ավանդույթների պահպանման, զարգացման ու ներկայացման, ազգային բանակին մատուցած ծառայությունների, մշակութային միջոցառումներին աջակցելու համար, ասված է պատվոգրի տեքստում: Օրեր առաջ Արամ Խաչատրյան մեծ համերգասրահի հյուրն էին զինվորականներ, հայոց բանակի եւ պաշտպանության նախարարության պատասխանատու աշխատողներ: 1 ժամանոց համերգից հետո ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանի ձեռքով հանձնված պատվոգիրը նախկինում արված աշխատանքի գնահատականը լինելուց բացի նոր համագործակցության սկիզբ է նախանշում: Խաչատրյան կենտրոնի գլխավոր տնօրենի օգնական Ալեքսիս Բերբերյանի ասելով, Ֆիլհարմոնիկը բանակին օգնել է նվագարաններով, համերգների ժամանակ նվագախումբը համալրել իր երաժիշտներով, իսկ առաջիկայում պատրաստվում է համերգային ուղեւորությունների՝ Հայաստանի տարբեր շրջանների զորամասեր:

Փակվեց ռուսական կինոյի փառատոնը

Երեկ, կինոյի տանը փակվեց «Ռուսական ֆիլմերը Երեւանում» կինոյի 100-ամյակի շրջանակներում անցկացվող հերթական միջոցառումը: Ցուցադրված վերջին Ռոման Բալայանի «Առաջին սեր» եւ Բորիս Հայրապետյանի «Սմրդատանը» ֆիլմերին հայ հանդիսատեսը, հասկանալի է, առանձնահատուկ էր սպասում: Հոկտեմբերի 29-ին բացված փառատոնի բոլոր օրերն հաջեցած անցան, եւ հայ հանդիսատեսը սիրով հաճախեց կինոյի տուն: Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միության, Մոսկվայի ռուս-եվրոպական կինոասոցիացիայի եւ «Պարադիզ» ֆիրմայի կողմից կազմակերպված այս միջոցառումը երկար սպասված էր, այդ են վկայում ոչ միայն բոլոր օրերին լեցուն դահլիճները, այլեւ հրավիրյալ դերասանները, ռեժիսորները, կինոաշխարհի մարդիկ: «Ազգն» օրերս կանդրադառնա փառատոնին:

Երեկո՝ նվիրված Գրիգոր Նարեկացուն

Կամերային տանը նոյեմբերի 2-ին տեղի ունեցած երեկոն, որ նվիրված էր Գրիգոր Նարեկացուն, հրաշալի պահեր պարգեւեց ունկնդրին: Գրական-երաժշտական կոմպոզիցիայի ընթացքում, որի հեղինակն ու կատարողը Ալեքսանդր Խանումյանն էր, ներդաշնակորեն իրար էին հաջորդում հատվածներ «Մատյանից»՝ ընդմիջվելով եկեղեցական մեղեդիներով եւ Կոմիտասյան մշակումներով: Երաժշտական հատվածների կատարմամբ հանդես եկավ երգեհոնահար Կարինե Աղաբեկյանը: Հնչեցին բանաստեղծի «Ծննդյան տաղը» եւ Մեծարենցի «Աստվածամայրը»:

Լ. Պ.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Ոսկան Երեւանցի» տպագրատունը (նախկին թիվ 3 տպարան) ընդունում է բոլոր տեսակի տպագրական պատվերներ՝ գրքեր եւ բրոշյուրներ ցանկացած կատարմամբ, օրացույցներ, հաշվապահական եւ այլ բլանկներ, պիտակներ (էտիկետներ), բուկլետներ, այցետոմսեր եւ այլն: Տպագրատանը կիրառվում են օֆսեթ եւ բարձր տպագրության եղանակները, ապահովվում է բազմագույն եւ սեւ-սպիտակ տպագրության եւ կազմարարական աշխատանքների բարձր որակ: Պատվիրատուների ցանկությամբ կատարվում է նաեւ գրքերի, բուկլետների, պիտակների, օրացույցների բարձրորակ նկարչական ձեւավորումներ: Պատվերները կատարվում են սեղմ ժամկետներում, կախված ծավալներից եւ քանակներից, որոնք ձեւակերպվում են երկկողմ կնքված պայմանագրերում:

Տպագրատան հասցեն՝ Երեւան, Հանրապետության հրապարակ, Մելիք-Ադամյան փ. 1: Հեռ. 52-13-95, 52-78-63

digitised by A.R.A.R.@

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

Ո՞վ է հաղթահարելու Օլիմպոսը...

Վաղուց եմ ճանաչում Հրանտ Ենոքյանին։ Նրան տեսել եմ ազատ ըմբշամարտի պատանեկան, երիտասարդական և մեծահասակների մրցություններում։ Գորգային ոճի վարպետ էր և հաստատուն տեղ ուներ Հայաստանի հավաքականի առաջատարների շարքում։ Շատերի նման ինձ էլ ուրախացավ, երբ Հրանտին վստահեցին մեր հավաքականի ավագ մարզչի դերը։ Գիտեի, որ մասնագիտական հմտություններով օժտված եռանդուն երիտասարդը նաև անկողնում կամք ունի։ Եւ այդ ամենը դրսեւորվեց ընդամենը երկու տարում։ Վկայությունը Ատլանտայում անցկացված աշխարհի հերթական առաջնությունը, ուր, ինչպես հայտնի է, քաղցրաբերդցի (Արտաշատ) Արա Գեւորգյանը (68 կգ) հռչակվեց չեմպիոն, իսկ փոքրվեդեցի (Արարատ) Արմեն Մկրտչյանը (48 կգ) կանգնեց պատվանդանի «բրոնզե» աստիճանին։ Այդ առթիվ շնորհավորանքով մեր զրույցն սկսեցինք Հ. Ենոքյանի հետ։

– Հիշեցրեք է, որոշ մանրամասներ իմանանք մեր մրցանակակիրների մրցույթների մասին։

– Արա Գեւորգյանը մրցագորգ ելավ 5 անգամ և տարավ միայն հաղթանակներ։ Ի դեպ, Արայի բոլոր մրցակիցները տարբեր մայրցամաքների, աշխարհի առաջնությունների, օլիմպիական խաղերի հաղթողներ և մրցանակակիրներ էին։ Ասեմ, որ ռուսաստանցի աշխարհի այժմ արդեն նախկին չեմպիոն Բոգիևին, որին մինչ այդ Արան 3 անգամ անընդմեջ պարտվել էր, «ծնկի բերեց» 4–0 հաշվով։ Անմոռանալի է ԱՄՆ-ի մարզիկի հետ կայացած հանդիպումը։ Այստեղ գոտեմարտի ծզտող տանջիչ յուրահատուկ զարմանալիություն ուղեկցվում էր մարզասերների նույնման ակտիվ ծափերի և մարզադահլիճում հնչող եռանդուն աղաղակներով։ Երբ Արան «փչեց» ամերիկացու բոլոր գրոհները և շարունակեց ավելացնել իր օգտին գրանցված միավորների թիվը, մարզասերները սուս փչեցին, իսկ եռանդուն մարզիչը լռին մնաց։ Ինչ վերաբերում է Արմենին, նա էլ չեմպիոնի բնականոն հավասար գոտեմարտ անցկացրեց։ Մկրտչյանն էլ էր «ոսկու» արժանի, լավ էր նախապատրաստված մրցաշարին։ Ավաղ, կիսաեզրափակչում բաց թողած տակտիկական աննշան վրիպումը ծանր նստեց և նրա, և մարզիչների վրա։

– **Ի՞նչ հույսեր եք կապում Ատլանտայի հետ։**

– Ժամանակակից ազատ ըմբշամարտում մարզիկի համար շատ կարևոր է հմտորեն դրսևորել մանևրման չափերը դրությունում։ Իսկ կե, չոլիսի ճռռանը հասնել ֆիզիկական մասնագիտական պատրաստվածությանը վերաբերող հարցերը։ Մենք արդեն սկսել ենք օլիմպիական նախապատրաստությունը, որի հաջող ընթացքը պայմանավորված է ոչ միայն հավաքականի կոլեկտիվի աշխատանքով։ Մշակել ենք ծրագիր, որն ամբողջովին իրականացնելու համար մեզ պետք է աջակցեն նախանձելի մարզական համապատասխան կազմակերպություններ և անհատ ձեռներեցներ։

– **Ո՞րն է ձեր ամենամեծ ցանկությունը։**

– Երազում եմ ուժեղ հավաքական ունենալու մասին։ Ցանկանում եմ աղդարացնել մարզասերների, մասնագետների և առաջին հերթին հայաստանյան ազատ ըմբշամարտի ղեկավար մարզիչ, միջազգային կարգի մրցավար, ավագ գործընկեր Բենիկ Շահարյանի սպասելիքները։ Ի դեմս Արայի, մեր մարզաձևի հայկական դպրոցն ունեցավ աշխարհի իր առաջին չեմպիոնը։ Իսկ ո՞վ կլինի օլիմպիական խաղերի առաջին ոսկե դափնեկիրը։

ՅՈՒՐԻ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

ՀԵԾԱՆՎԱՎԱԶՔ

Կոլումբիայի աշխարհի առաջնությունն անկազմակերպ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԻՐՅԱՆ,
Փարիզ, Ֆրանսիա

Կոլումբիայի մայրաքաղաք Բոգոտայում անցկացվելիք ոչ պրոֆեսիոնալ հեծանվավազքի աշխարհի առաջնությունից ընդամենը մի քանի օր առաջ ամեն ինչ դեռ կասկածի տակ էր, և հայտնի չէր մրցումների ընթացքը հանրահռչակ կկայանան, թե ոչ։ Բայց շատ երկրների հավաքականներ նախապես ժամանել էին Կոլումբիա, մարզվելու ծովի մակերևույթից 2600 մ բարձրության վրա և հարմարվելու անսովոր կլիմայական պայմաններին ու բարձունքի պակասին։ Մինչդեռ Կոլումբիայի կառավարությունը ազգային խնդիրների և անվտանգության համար երկրում հատուկ դրություն էր հայտարարել։ Իր հերթին հեծանվային սպորտի միջազգային ֆեդերացիայի (UCI) նախագահ Հեյն Վերբրյուգենը պնդում էր, որ անհարկի է վերջին օրերին աշխարհի առաջնությունը տեղափոխել այլ երկիր, և հավաստիացնում, որ մինչև մրցումների սկիզբը Բոգոտայում ամեն ինչ կարգին կլինի։ Բայց հեծանվային սպորտի միջազգային ֆեդերացիայի տեխնիկական հանձնաժողովը դժգոհ էր Կոլումբիայի մայրաքաղաքի հեծանվային մարզադաշտի ծածկից, որը շատ վտանգավոր էր, քանի որ բետոնի վրա կարպետը սահում է։ Վերոհիշյալ հանձնաժողովը կոլումբիացիներից պահանջել էր, որ փոխեն ծածկը։ Սակայն կազմակերպիչները հրաժարվել էին, պատճառաբանելով, որ միջոցներ չունեն։

Շատ մասնագետների, UCI-ն որոշել էր Կոլումբիայում կազմակերպել աշխարհի հերթական առաջնությունը հենց գնահատական այն բանի, որ կոլումբիացի հեծանվորդները հաջողությամբ հանդես գալիս Ֆրանսիայի, Իսպանիայի, Իտալիայի հեծանվային մրցումներում։ Բայց հեծանվային սպորտի միջազգային ֆեդերացիայի հույսերը չարդարացան. տեղական խորհրդի տագնապալից նորություններ ստացվեցին, տեղական ղեկավարության անվտանգության տեսակետից վտանգավոր լինելու մասին, ինչը դժվարացրեց որոշում կայացնելը։ Այս հանգամանքը փաստ է, որ մրցումները սկսվելուց դեռևս մեկ ամիս առաջ այստեղ էին

եկել Ավստրալիայի, Դանիայի, Անգլիայի, Գերմանիայի, ԱՄՆ-ի, Ֆրանսիայի և Իտալիայի հավաքականները։ Ինչպես հայտնի է, Կոլումբիայի աշխարհի առաջնությանը մասնակցեցին նաև հայ հեծանվորդները։ Իտալացիները գտնում, որ Կոլումբիայում մարզվելու լավ պայմաններ չկան, տեղափոխվեցին Էկվադորի մայրաքաղաք Կիտո։

Հարավային Ամերիկայում հեծանվային սպորտի աշխարհի առաջնությունն առաջին անգամ անցկացվեց, սակայն այն կարող է լինել նաև վերջինը, եթե այս գործընթացում ավելի կազմակերպված մնան չեն։

Երկիրախաղություն

Շվեյցարիայում շարունակվող Պրոֆեսիոնալ շախմատիստների ասոցիացիայի ծրագրով 3-րդ մրցաշարի իրենց 9-րդ հանդիպումներում առաջատարը՝ Վասիլի Իվանչուկը բավարարվեց ոչ-ոքի արդյունքով, իսկ նրան հետապնդող Վլադիմիր Կրամնիկը հերթական հաղթանակը տոնեց և հավասարվեց Իվանչուկին։ Երկու առաջատարները 9 հնարավորից վաստակել են 6,5-ական միավոր։

Հայ բռնցքամարտիկները Գեւլիսի գավառում

Հայ բռնցքամարտիկները 1996-ի մայիսի 20-26-ը Ստամբուլում մասնակցելու են Գեւլիսի գավառի խաղարկությանը, իսկ բռնցքամարտիկները՝ մարտի 25-31-ը՝ Թել Ավիվում կայանալիք ֆեդերացիայի գավաթի մրցաշարին։ Այս կապակցությամբ բռնցքի հանրապետական ֆեդերացիայում քննարկվեցին այդ միջազգային մրցումներին հայ մարզիկների նախապատրաստության հարցերը։ *ԱՐՍԵՆ ՊՐԵՍ*

«Հայկական աստղերը» նորից լույս են սփռում

«Հայկական աստղեր» պրոֆեսիոնալ մարզական ակումբը նոր հաճելի անակնկալ է մատուցել սեղանի թենիսի երկրպագուներին։ Նոյեմբերի 3-ից 5-ը ակումբը կազմակերպում է Երեւանի 2777-րդ տարելիցին նվիրված բիմային եւ անհատական մրցաշար, որի մասնակիցները կլինեն Հայաստանի տարբեր լրատվական միջոցների բազմաթիվ աշխատակիցներ։ *ԱՐՍԵՆ ՊՐԵՍ*

Տուլիոն Ռոմարիոյից ավելի լա՞վ ֆուտբոլիստ է

1994 թ. աշխարհի առաջնության լավագույն ֆուտբոլիստ Ռոմարիոյին Բրազիլիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Մարիո Զագալոն դարձյալ չի ընդգրկել թիմի կազմում նոյեմբերի 8-ին Արգենտինայի հավաքականի հետ կայանալիք ընկերական խաղին։ Զագալոն հայտնելով հավաքականի կազմը հայտարարել է. «Տվյալ պահին Տուլիոն ավելի լավ է խաղում, քան Ռոմարիոն»։ Իրոք, Բրազիլիայի ներկայիս առաջնությունում Տուլիոն ավելի շատ գոլ է խփել, քան «Ֆլամենգոյի» հարձակվողներ Ռոմարիոն, Էդմունդոն եւ Սավիոն միասին։ *ԱՐՍԵՆ ՊՐԵՍ*

ՉԵՄՊԻՈՆՆԵՐԻ ԼԻԳԱ

«Սպարտակը», «Յուվենտուսը» եւ «Այաքսը» 1/4 եզրափակիչում

4-րդ տուր

«Պանաթինաիկոս»-«Պորտո»	0-0
«Օլբորգ»-«Նանտ»	0-2
«Սպարտակ»-«Ռոզենբորգ»	4-1
«Բլեքբուռն»-«Լեգիա»	0-0
«Գլազգո Ռ.»-«Յուվենտուս»	0-4
«Ստյաուա»-«Բորուսիա»	0-0
«Ֆերենցվարոշ»-«Ռեալ»	1-1
«Գրասհոպերս»-«Այաքս»	0-0

Եվրոպական ակումբային ամենահեղինակավոր մրցաշարի՝ Չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցումների ավարտին դեռ երկու տուր կա, բայց արդեն երեք թիմեր ապահովել են քառորդեզրափակչի ուղեգիր։ Այդ պատվին արժանացել են Մոսկվայի «Սպարտակը», Իտալիայի «Յուվենտուսը» եւ Հոլանդիայի «Այաքսը»։ Ընդ որում, «Սպարտակը» եւ «Յուվենտուսը» առայժմ ոչ մի միավոր չեն կորցրել։ Մոսկվայի «Սպարտակը» հերթական անգամ իր կոլեկտիվ կոմբինացիոն եւ կրակոտ խաղով հիացմունք պատճառեց ֆուտբոլասերներին։ Ռուսական ֆուտբոլի լեգեոներներից շատերի վերադարձը զգալիորեն ուժեղացրել է «Սպարտակի» կազմը։ Այսօր այն իրոք Եվրոպայի ուժեղագույն ակումբներից մեկն է։ Քառորդ եզրափակչի մյուս ուղեգրերի համար բոլոր խմբերում էլ անզիջում պայքար է ծավալվել։

Գրոհում է սպարտակցի Տիխոնովը

Մնացած երկու տուրերի խաղացանկը.

22.11.95
«Պանաթինաիկոս»-«Օլբորգ»
«Պորտո»-«Նանտ»
«Սպարտակ»-«Բլեքբուռն»
«Ռոզենբորգ»-«Լեգիա»
«Գլազգո Ռեյնջերս»-«Ստյաուա»
«Յուվենտուս»-«Բորուսիա»
«Ֆերենցվարոշ»-«Գրասհոպերս»
«Ռեալ»-«Այաքս»

06.12.95
«Նանտ»-«Պանաթինաիկոս»
«Օլբորգ»-«Պորտո»
«Լեգիա»-«Սպարտակ»
«Բլեքբուռն»-«Ռոզենբորգ»
«Բորուսիա»-«Գլազգո Ռեյնջերս»
«Ստյաուա»-«Յուվենտուս»
«Այաքս»-«Ֆերենցվարոշ»
«Գրասհոպերս»-«Ռեալ»

A խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Նանտ	4	2	1	1	6-4	7
2. Պանաթինաիկոս	4	2	1	1	5-3	7
3. Պորտո	4	1	2	1	2-1	5
4. Օլբորգ	4	1	0	3	3-8	3

B խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Սպարտակ Մ.	4	4	0	0	11-4	12
2. Լեգիա	4	2	1	1	5-3	7
3. Ռոզենբորգ	4	1	0	3	6-12	3
4. Բլեքբուռն	4	0	1	3	1-4	1

C խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Յուվենտուս	4	4	0	0	14-2	12
2. Բորուսիա	4	1	2	1	4-5	5
3. Ստյաուա	4	1	1	2	1-4	4
4. Գլազգո Ռեյնջ.	4	0	1	3	3-11	1

D խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Այաքս	4	3	1	0	9-1	10
2. Ռեալ Մ.	4	2	1	1	9-3	7
3. Ֆերենցվարոշ	4	1	1	2	6-12	4
4. Գրասհոպերս	4	0	1	3	0-8	

ՖՐԱՆՍԻԱ

Յուրի Ջորկաեֆը հերթական տուրի հերոս

ԱՇՈՏ ԲՈՅԱՋՅԱՆ,
Փարիզ

Ֆրանսիայի 1-ին դիվիզիոնի առաջնություն
14-րդ տուր

«Լիլ»-«Մեց»	0-0
«Սենտ Էտիեն»-«Լենս»	1-1
«Մոնակո»-«Մոնպելյե»	3-1
«Գենգամպ»-«Հավր»	2-2
«Նանտ»-«Լիոն»	0-0
«Բաստիա»-«Ստրասբուրգ»	1-1
«Բորդո»-«Ռեննի»	0-0
«Նիս»-«Մարսել»	1-0
«Գինյոն»-«Կանն»	1-1
«Պարի Սեն Ժերմեն»-«Օսեր»	3-1

Ֆրանսիայի 1-ին դիվիզիոնի առաջնության 14-րդ տուրում գերազանց հանդես եկավ հայազգի ֆուտբոլիստ Յուրի Ջորկաեֆը, որն, ինչպես հայտնի է, ընթացիկ մրցաշրջանում խաղում է Ֆրանսիայի գավաթակիր «Պարի Սեն Ժերմենի» կազմում։ «Պարի Սեն Ժերմեն»-«Օսեր» խաղի 2-րդ րոպեին Ջորկաեֆը բացեց խաղի հաշիվը։ Հետո նրա հաջողությունը զարգացրին բրազիլացի Ռային եւ Նույմանը։ «Պարի Սեն Ժերմենը» հաղթեց 3-1 հաշվով եւ, եռակետով միավորների տարբերությամբ առաջատարի հետ, տեղափոխվեց 3-րդ տեղ։ Ֆրանսիայի առաջնության յուրաքանչյուր տուրից հետո ֆուտբոլիստներին 10 բալանոց սանդղակով գնահատականներ են տալիս։ Հատկանշական է, որ որեւէ մեկն արժանանում նույնիսկ 8 միավորի։ «Օսերի» հետ խաղում Յուրի Ջորկաեֆը լավագույնն էր եւ արժանացավ հենց 8 միավորի։ Ճիշտ է, նույնպիսի գնահատական ստացավ նաեւ Ռային։ Ասվածին էլ ավելացնենք, որ «Պարի Սեն Ժերմեն»-«Օսեր» հանդիպումը մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել, եւ խաղին ներկա գտնվեցին 36167 հանդիսականներ, որը տուրի ռեկորդն է։ Ջորկաեֆը Ֆրանսիայի ընթացիկ առաջնությունում իր գոլերի քանակը հասցրեց 4-ի։ 3 գնդակ է խփել «Մոնպելյեի» ավագ Միշել Տեր-Զաքարյանը, 2 գոլի հեղինակ է Էրիկ Ասատուրյանը, որը հանդես է գալիս «Լիոնում»։

Ֆրանսիայի 1-ին դիվիզիոնի առաջնության մրցաշարային աղյուսակը 14 տուրից հետո

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Մեց	14	9	5	0	17-5	32
2. Լենս	14	8	5	1	20-10	29
3. Պարի ՍԺ	14	8	4	2	25-12	28
4. Օսեր	14	8	1	5	26-17	25
5. Մոնակո	14	7	3	4	25-18	24
6. Գենգամպ	14	5	7	2	12-8	22
7. Նանտ	14	5	6	3	16-14	21
8. Մոնպելյե	14	6	3	5	19-18	21
9. Բաստիա	14	6	2	6	21-21	20
10. Նիս	14	5	4	5	15-13	19
11. Ստրասբուրգ	14	4	6	4	18-14	18
12. Բորդո	14	5	3	6	16-17	18
13. Ռենն	14	5	3	6	16-19	18
14. Լիոն	14	3	6	5	13-17	15
15. Հավր	14	4	3	7	10-21	15
16. Սենտ Էտիեն	14	3	5	6	12-23	14
17. Գինյոն	14	2	6	6	10-19	12
18. Լիլ	14	2	4	8	10-20	10
19. Կանն	14	3	1	10	16-27	10
20. Մարսել	14	3	1	10	8-19	10

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ՖՐԱՆՍԻԱ

Երբ է նախագահը դիմում հատուկ լիազորությունների

«Դը Գոլը նախարարներ չի ունեցել»

... Շարլ դը Գոլը ժամանեց Ֆրանսիայի հյուսիսային դեպարտամենտներից մեկը: Նախագահի հետ տեղական ղեկավարների հանդիպման ժամանակ արհեստակցական լիդերներից մեկը խոսք վերցրեց եւ զոռոզաբար սկսեց. «Իմ գեներալ, ինչպես մենք բազմիցս ասել ենք ձեր նախարարներին...», եւ խոսքը ընդհատեց, տեսնելով գեներալ դը Գոլի ձեռքի շարժումը. «Դը Գոլը, դանդաղորեն ասաց նախագահը, նախարարներ չի ունեցել»:

Ստեղծելով Հինգերորդ հանրապետությունը, Շարլ դը Գոլը ֆրանսիական սահմանադրությունում նախատեսեց թիվ 16 հոդվածը, որը նախագահի համար ընձեռում էր հատուկ լիազորություններ: Երբ հանրապետական ինստիտուտները, ազգի անկախությունը, երկրի տարածքի ամբողջականությունը կամ Ֆրանսիայի միջազգային պարտավորությունների կատարումը հայտնվում են սպառնալիքի տակ եւ այլեւս հնարավորություն չկա առաջնորդվել նախեւառաջ խորհրդարանի եւ կառավարության գործունեությամբ, հանրապետության նախագահը դիմում է հատուկ լիազորությունների, վերցնում է իշխանության միանձնյա կառավարումը: Ավելի ուղղակի, երբ, ասենք, պատերազմ է սկսվել, կամ անսպասելի մի շարք գործողությունների հետեւանքով ընդհատվել է հեռախոսային կապը, խափանվել են հաղորդակցման միջոցները... Եվ որպես հետեւանք անհնարին է հավաքել պատգամավորներին:

Իսկ ի՞նչ կարող է ձեռնարկել նախագահը, երբ արտակարգ իրավիճակը ստեղծվում է, ասենք, խաղաղ ժամանակ: Այդ հարցին դը Գոլը տվեց կոնկրետ պատասխան՝ դիմելով հատուկ լիազորությունների: Ճիշտ է, միայն մեկ անգամ: 1961-ի ապրիլին Հինգերորդ հանրապետության նախագահը դիմեց այդ արտառոց միջոցին, երբ ֆրանսիական Ալժիրում զինվորականները խռովություն սկսեցին. սպաների եւ գեներալների մի ստվար խումբ ստեղծեց հասարակական փրկության կոմիտե եւ հրաժարվեց ենթարկվել իշխանություններին: Դը Գոլը խռովարարներին հայտարարեց օրենքից դուրս եւ ուժով խռովությունը ճնշեց: Համաձայն օրենքի, այդ առումով նախորդեցին մի շարք խորհրդակցություններ վարչապետի, պալատների նախագահների, սահմանադրական խորհրդի նախագահի հետ... Միայն դրանից հետո դը Գոլը դիմեց ազգին հայտարարությամբ, որ իր ձեռքում է կենտրոնացնում ամբողջ իշխանությունը:

Ի դեպ, պետք չէ ենթադրել, թե նախագահը դարձավ բոլորովին անհսկելի: Նույնիսկ այդպիսի արտակարգ իրավիճակում ֆրանսիական հանրապետության ղեկավարի որոշումները վերահսկվում էին օրենսդիր խորհրդի կողմից: Վերջինս իրավունք ուներ լուծարել նախագահի որոշումը, երբ այն գտնի անօրինական: Օրինակ, այդպես եղավ զինվորական դատարանների ստեղծման ժամանակ: Գեներալ դը Գոլը որոշում ընդունեց դրանց սահմանման մասին, իսկ պետական խորհրդի անդամներն այն համարեցին ոչ լեգիտիմային, քանի որ միայն խորհրդարանն է, որ իրավասու է ստեղծել այդպիսի յուրահատուկ համակարգ: Բացի դրանից, թե նախագահի որոշումը որքանով է համապատասխանում օրենքին, որոշում է սահմանադրական խորհուրդը... Այլ կերպ ասած նախագահին հատուկ լիազորություններով օժտումը ուղղված է իշխանության ինստիտուտների վերականգնմանը, այլ ոչ թե քայքայմանը: Իսկ ի՞նչ են անում նման ծայրահեղ իրավիճակում ժողովրդի ընտրյալները: Նույնիսկ երբ պատգամավորները հավաքվում են, նրանց որոշումները ուժ չունեն: Սակայն արտակարգ լիազորությունների կատարման ժամանակ Ֆրանսիայի նախագահն իրավունք չունի Ազգային ժողովը լուծարել: Հակառակ դեպքում կառաջանա այն վտանգը, որ նա իր ձեռքում կկենտրոնացնի ոչինչով եւ ոչ մեկի կողմից չսահմանափակված, իրապես բռնապետական իշխանություն:

Նախագահական արտակարգ լիազորությունների իրագործման ժամկետն անորոշ է: Թեպետ, երբ պատգամավորները գտնեն, որ նախագահը չարաշահել է իր իրավունքները եւ բռնաշփոթել է իշխանությունը, նրան, համաձայն ֆրանսիական հանրապետության սահմանադրության թիվ 68 հոդվածի, կարող են մեղադրել «ազգային շահերի բարձրագույն դավաճանության մեջ»:

Բնական է, որ թիվ 68 հոդվածի կիրառումը ֆանտաստիկ է թվում ֆրանսիական իրողությունների շրջանակում: Ավելին, կարելի է համոզված լինել, որ սահմանադրության այդ հոդվածը Հինգերորդ հանրապետությունում երբեք չի գործի: Ֆրանսիական քաղաքական ողջ համակարգն իր բազմակուսակցականությամբ եւ իշխանության զանազան ինստիտուտների միջեւ տեղաբաշխված գործառույթներով այնպես է ստեղծված, որ թույլ չտա ոչ արյունոտ խռովության, ոչ էլ դաժան բռնապետի իշխանության:

Հ. Լ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Դեմիրելը նախազգուշացնում է, որ կմիանա մայր-հայրենիք Թուրքիային

1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, TRT: Աշխատանքային այցով Թուրքիայում գտնվող Ռաուֆ Դենքթաշը, Կայսերիում կազմակերպված մամլո ասուլիսում անդրադառնալով Կիպրոսի հունական համայնքը միակողմանիորեն Եվրամիությանը անդամագրելու հնարավորության հետ կապված հարցին, հայտարարեց. «Եվրամիության կողմից այդ լուրջ խնդրի նկատմամբ ցուցաբերվող անպատասխանատվությունը հղի է վտանգավոր հետեւանքներով: Մենք հայտարարում ենք, որ հունական համայնքը Եվրամիությանն անդամագրելու դեպքում Հյուսիսային Կիպրոսի Թուրքական Հանրապետությունը (թուրքական համայնքը - Գ. Չ.) ստիպված կմիանա մայր հայրենիք Թուրքիային»:

Գ. Չ.

Պակիստանը վտարելու է 2 միլիոն ներգաղթյալի

Պակիստանի իշխանությունները ապօրինի ներգաղթյալներին երկրից վտարելուն ուղղված լայնածավալ արշավ են սկսել: «Մոտակա մի քանի ամիսներին մենք կվտարենք երկու միլիոնից ավելի ներգաղթյալի, որոնց ներկայությունը Պակիստանում բացասաբար է անդրադառնում մի շարք գավառներում օրինականության եւ կարգուկանոնի պահպանմանը», խորհրդարանում հայտարարել է ներքին գործերի նախարար Նասրուլա Բաբարը: Ինչպես հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցը, առաջին հերթին կտեղահանվեն Բանգլադեշից ներգաղթածները: Նրանցից հետո Պակիստանից արտաքսման ենթակա են աֆղանստանցի փախստականները, որոնց երկրի իշխանությունները մեղադրում են զենքի եւ թմրանյութերի ապօրինի վաճառքի մեջ: Վարչապետ Բենազիր Բհուտոն կարգադրել է դադարեցնել պետական օգնությունը ճամբարներում բնակվող աֆղանստանցիներին:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Հայկական Միջազգային Տրանսպորտային ընկերությունն օգտվելով իր հիմնադիրների 40 տարվա փորձառությունից առաջարկում է բեռների ապահով տեղափոխում ծովային, ցամաքային, եւ օդային ուղիներով աշխարհի ցանկացած կետից դեպի Հայաստան եւ հակառակ ուղղությամբ:

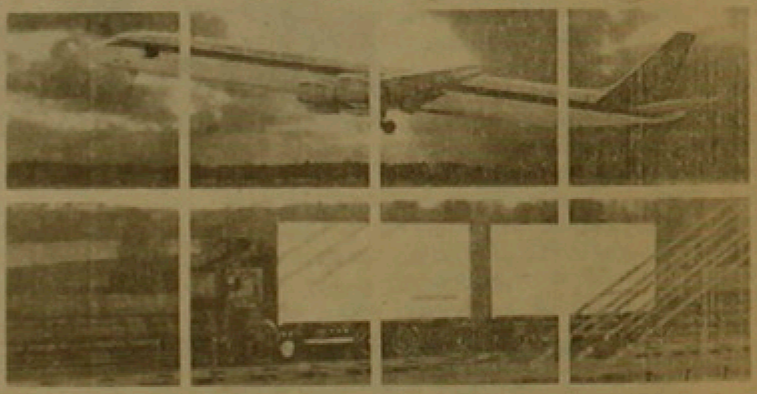

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մեր ծառայություններից օգտվելու համար կարող եք դիմել

Երեւան, Վարդանանց 13, 2-րդ հարկ

Հեռախոս 56-46-76, 52-88-49, 57-05-61.

AT&T 151-739, ֆաքս 520-669

A STYLE

Դարձյալ նոր 100 դոլլարանոցի 6 տարբերությունները

Ինչպես արդեն հաղորդվել է, Մոսկվայում ստացվել են ամերիկյան նոր բան կատնոտերի նմուշներ, որոնք շրջանառության մեջ կդրվեն եկող տարվա սկզբներին: Փոխանակումը կիրականացվի աստիճանաբար, տարեկան մեկ դրամանիշ «արագությամբ»: Նոր փողերը որոշ ժամանակ կօգտագործվեն հների հետ զուգահեռ, ուստի ԱՄՆ-ի իշխանությունները խաղաթաղցիներին ծանուցում են նոր դրամանիշերի առանձնահատկությունների եւ տարբերությունների մասին: ԱՄՆ-ի գանձատունն ուշադրություն է հրավիրում 6 հիմնական տարբերությունների վրա. 1. Թղթադրամի սերիական համարը հավաքված է եւս մեկ թվով, 2. Բանկատոմսը կրում է համապատասխան ռեզերվային համակարգի նոր կնիք, 3. Բանկատոմսն ուղղահայաց հատվում է պոլիմերային թելով, որը ուլտրամանուշակագույն ճառագայթման ներքո կարմիր գույն է ստանում, 4. Ֆրանկլինի դիմանկարը տեղափոխված է ձախ, ավելի մեծ է եւ տպագրված է պատճենումը դժվարացնող տեխնոլոգիայով, 5. Ֆրանկլինի եւս մեկ դիմանկար է առկա ջրանիշի տեսքով, 6. Թղթադրամի արժեքը նշող 100 թիվը տպագրված է հատուկ ներկով, որի կանաչ գույնը սեւի է փոխվում, նայած դիտարկման անկյանը:

«ԻՆՏԵՐՍԻԱ»

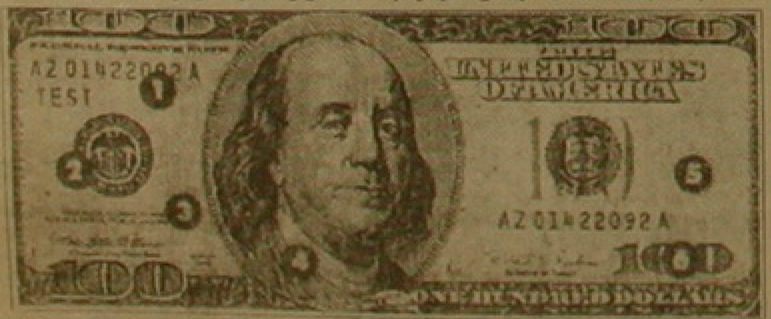

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԿԱՄ ՓՈԽԱՆԱԿՎՈՒՄ Է

սեփականացված խանութ (120մ²): Հասցեն՝ Դավիթ Բեկ փող.:

Հեռ. 531773, 531017

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Հայերեն տառերով «ՌՈԲՈՏՐՈՆ» մեխանիկական նոր գրամեքենա:

Հեռ. 22-57-74

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Մեսրոպ Մաշտոցի պողոտայում գտնվող («Նաիրի» կինոթատրոնի մոտ) 4 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում գտնվող 71 քմ ընդհանուր մակերեսով, 43,4 քմ բնակելի մակերեսով բնակարան:

Հնարավոր է բացել խանութ կամ օֆիս:

Գինը՝ պայմանագրային:

Հասցեն՝ Մաշտոցի 39/12 շենք, բն. 49

Հեռ. 56-12-43

CENTRE FOR DEMOCRACY AND HUMAN RIGHTS

ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

Ժողովրդավարության եւ Մարդու իրավունքների կենտրոնը հայտարարում է մրցույթ հետեւյալ թափուր տեղերի համար.

- ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՕԳՆԱԿԱՆ
- ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ, ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՕԳՆԱԿԱՆ

Դիմողներից պահանջվում է հետեւյալ որակավորումը.

- ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՕԳՆԱԿԱՆ
  - *բարձրագույն իրավաբանական կրթություն, ցանկալի է մասնագիտացում մարդու իրավունքների բնագավառում*
  - *առնվազն 2 տարվա մասնագիտական աշխատանքի փորձ*
  - *հայերեն, ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուների կատարյալ տիրապետում*
  - *համակարգչի հետ աշխատելու հմտություն:*
- ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ, ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՕԳՆԱԿԱՆ
  - *համակարգչի հետ աշխատելու հմտություն եւ փորձառություն*
  - *ցանկալի է սղագրության իմացությունը*
  - *հայերեն, ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուների կատարյալ տիրապետում*
  - *գործավարության, ֆինանսական եւ տեխնիկական սպասարկման բնագավառում փորձառություն:*

Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ նոյեմբերի 10-ը:

Պայմաններին մանրամասն կարելի է ծանոթանալ Ժողովրդավարության եւ Մարդու իրավունքների կենտրոնում (հասցեն. Երեւան, Կարլ Լիբկնեխտի փ. 14):

A STYLE

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների *առաջարկի* եւ *պահանջարկի* մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Սփյուռ»:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1966 Տպաքանակը 7000 Ստորագրված է տպագրության 1. 11. 1995 Գինը 50 դրամ

digitised by A.R.A.R.@